

**El desenvolupament curricular del bloc
d'activitats al medi natural per part dels
professors d'Educació Física de la
ciutat de Vic i les poblacions del voltant.**

Treball Final de Màster

Carles REDORTA i PEIX

Curs 2013-2014

Professora: Xantal Borràs

Màster de formació del professorat d'Educació Secundària

Obligatòria amb especialització en Educació Física

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Resum

L'estudi que es presenta a continuació té l'objectiu d'analitzar el desenvolupament curricular del bloc de continguts d'activitats al medi natural de l'assignatura d'Educació Física de la ciutat de Vic i de les poblacions situades en un radi de 10 kilòmetres. Per tal de dur-ho a terme, primerament s'ha realitzat un procés d'aproximació a les activitats al medi natural en l'educació, aprofundint en les característiques d'aquestes activitats en els centres, en la poca pràctica i els factors de limitació que tenen. A partir d'aquí, s'ha fet l'estudi amb una mostra formada de 29 professors d'Educació Física dels diferents cursos de la ESO.

Per tal de realitzar la recerca i l'anàlisi, s'ha emprat una metodologia quantitativa de caràcter explicatiu, transversal i quasi experimental, i s'ha utilitzat l'instrument corresponent al qüestionari. Aquest, ha estat elaborat prenent com a referència el de l'estudi de Peñarrubia et al.(2011). Els resultats que s'han obtingut demostren que el bloc d'activitats al medi natural és el menys treballat per part del professors d'Educació Física, que un 14% del professorat no les treballa i dels que si ho fan un 68% les realitzen només una vegada a l'any. També destacar que aquests continguts no es treballen en el 33% dels cursos de la zona estudiada. Pel què fa els continguts més treballats destaquen l'orientació seguit del senderisme. Referent als factors de limitació destaquen la responsabilitat civil del professor i l'horari de classe com els més condicionants. Pel què fa a les activitats, l'escalada esdevé l'activitat on els factors de limitació influeixen més mentre que en l'orientació i el senderisme tenen poca importància. D'aquesta manera es pot veure una estreta relació entre els factors de limitació d'aquestes activitats i la poca pràctica d'aquestes en els centres educatius estudiats.

Paraules clau: Activitats al medi natural, Currículum, Centres d'educació secundària, factors de limitació.

Abstract

The present study has the objective of analyzing the development of the Natural Environment content in the Physical education subject in the city of Vic and the towns that surround it up to a radius of 10 kilometres. In order to do this project, first of all an approach to the activities related to the Natural Environment in education has been done, focusing deeply on the characteristics of these secondary schools and taking into account the difficulties regarding not having done too much practice among other factors. From this point, a study has been done with 29 Physical Education teachers who work in different secondary schools.

In order to do the research and the analysis, I have used a quantitative methodology with an explicative proposal, transversal and almost experimental with the survey instrument. The questionnaire was elaborated based on the study of Peñarubia et al (2001). The obtained results show that the group of activities of Natural Environment is the one that takes less part in the Physical Education sessions, a 14% of teachers do not teach it to their students and a 68% of those who teach these contents in the high school only dedicate a session once a year to this topic. It is also important to highlight that in the 33% of the courses within the area of study do not work on these contents.

Concerning the factors that restrict this process, responsibility of teachers and classes' timetables are the ones who have a greatest impact on it. Regarding the activities, climbing is the activity that is more affected by the factors of limitation whereas in orienteering and hiking these factors have less impact. It can be stated that there is a direct link between the factors of limitation of these activities and the short amount of hours of practice in the secondary schools that took part in this study.

Key words: Activities in the natural environment, Curriculum, Secondary School, Limitations.

Índex

	Pàg.
1. Presentació i justificació del treball	5
2. Fonamentació teòrica	7
2.1 Les activitats al medi natural (AMN)	7
2.2 Les AMN dins les classes d'Educació Física	10
2.3 Desenvolupament del bloc d'AMN als centres educatius	18
2.4 Factors de limitació	21
3. Objectius i hipòtesis del treball	24
4. Metodologia	25
4.1. Tipus d'estudi	25
4.2. Mostra i criteris d'inclusió	25
4.3. Instrument	25
4.4. Categories i indicadors	26
4.5. Procediment	27
5. Resultats	28
5.1 Resultats relacionats amb les característiques del centre i dels professors enquestats l'alumnat	28
5.2 Resultats relacionats amb les característiques del centre i dels professors en relació a les AMN	28
5.3 Resultats relacionats amb la realització d'AMN a les classes d'Educació Física per part dels professors de la ESO	31
5.4 Resultats relacionats amb els factors de limitació de les AMN a les classes d'Educació Física	37

---

6. Discussió	43
6.1 Característiques dels centres i dels professors	43
6.2 Característiques dels centres i dels professors en relació a les AMN	43
6.3 Realització d'AMN a les classes d'Educació Física	44
6.4 Factor de limitació	47
7. Conclusions	50
8. Bibliografia	54
Agraïments	57
Annexes	58

1. Presentació i justificació del treball de recerca

L'estudi que es presenta a continuació pretén analitzar el desenvolupament del bloc de continguts d'activitats al medi natural de la matèria d'Educació Física a la ciutat de Vic i poblacions dels voltants.

Aquest estudi forma part del Treball Final de Màster i s'emmarca en el Màster de formació del professorat d'Educació Secundària que estic cursant a la Universitat de Vic.

Davant l'oportunitat d'investigar sobre diversos aspectes relacionats amb l'Educació Física, hom es va decantar per les activitats físiques al medi natural (AMN), ja que són un tipus d'activitats que desenvolupen un paper molt important en la meua vida diària, tant a nivell laboral com de lleure. El fet de relacionar activitats al medi natural i Educació Física em va portar al tema del present estudi ja que amb la pròpia experiència i amb la bibliografia existent podia identificar que hi havia poca pràctica d'aquestes activitats als centres educatius. D'aquesta manera la meua motivació em va endinsar en aquest projecte per tal de poder obtenir respostes i de poder comprendre-ho més bé.

Cal destacar que aquest estudi pot esdevenir un primer pas per tal de portar-se a terme en un àmbit d'acció més gran i per tant, ser el pilar d'un futur estudi de dimensions més grans.

D'aquesta manera em vaig voler centrar en una zona més reduïda però que agrupava un bon nombre de professors d'Educació Física. La meua idea era que podessin participar un percentatge molt alt de professors i el fet d'estudiar-ho a la comarca d'Osona, lloc on resideixo, em permetia poder visitar personalment tots els centres educatius i aconseguir uns resultats totalment significatius.

Per tal de presentar l'estudi d'una forma estructurada i coherent trobarem una sèrie d'apartats que ens permetran endinsar-nos en el tema d'una forma progressiva fins a arribar a la culminació d'aquest.

En primer lloc trobem el present apartat que serveix per introduir l'estudi i conèixer les diferents parts d'aquest. Seguidament trobem la fonamentació teòrica, que esdevé la base de l'estudi ja que ha permès cercar, analitzar i treballar l'informació existent sobre aquest tema de manera que ha permès encaminar l'estudi i desenvolupar les següents parts. En aquesta part, s'estructura en diversos apartats: Activitats al medi natural, les Activitats al medi natural dins les classes d'Educació Física, el

desenvolupament del bloc d'AMN als centres educatius i els factors de limitació que tenen aquestes activitats.

En tercer lloc trobem el punt corresponent als objectius i hipòtesis del treball. D'aquesta manera els objectius ens mostren el què es vol assolir amb l'estudi i les hipòtesis del què prevèiem avanç d'iniciar la recerca..

Seguidament, trobem l'apartat corresponent a la metodologia. En aquest cas, s'exposa el tipus d'estudi, la mostra, l'instrument i les variables, les categories i indicadors. D'aquesta manera es defineix detalladament les característiques del procés de l'estudi.

Posteriorment, trobem la presentació dels resultats on s'exposen mitjançant gràfics i complementats amb explicacions i anàlisis de cada una d'ells. Això ens permet veure d'una manera molt visual els diferents resultats de l'estudi. En relació a aquest apartat trobem el següent, anomenat la discussió. En aquest punt es tracten els diferents resultats, es relacionen entre ells i es busca una comparació amb altres estudis que permeten entendre més bé cada un dels resultats.

Després de la discussió, trobem les conclusions, on es conclouen els temes més importants del treball i es reflexiona sobre tot el procés viscut.

Com a parts finals trobem la bibliografia, on s'exposen les referències utilitzades, els agraïments a les persones que han col·laborat amb el projecte i els annexes, on hi trobem els documents de suport.

D'aquesta manera es presenten a continuació els diversos apartats del projecte del Treball Final de Màster.

2. Fonamentació teòrica

2.1 Les Activitats al medi natural

Bernadet (1991) citat a Casterad et al. (2000) defineix les activitats al medi natural (AMN) com les activitats físico-esportives que tenen com a objectiu comú el desplaçar-se individual i col·lectivament cap a un fi més o menys pròxim utilitzant o lluitant amb els elements que constitueixen l'entorn físic.

Seguint amb aquest autors, ens proposen els trets característics d'aquest tipus d'activitats que els diferencien de la resta:

- Factors incontrolables del medi
- Caràcter canviant (climatologia, relleu)
- Incertesa
- Risc en algunes activitats
- Informació prèvia avanç de realitzar les activitats

Granero (2007) també ens parla de les activitats físiques al medi natural i les defineix com unes activitats que es caracteritzen per la relació que s'estableix entre l'activitat física i el medi natural, en el que aquest últim adquireix una funció més utilitària i funcional.

Per altre banda comentar que les activitats físiques al medi natural han tingut una difusió vertiginosa en els darrers anys (Lacasa et al., 1995), de manera que el nombre de persones practicants ha augmentat considerablement (Casterad et al., 2000).

Aquest fet fa que esdevingui un tipus d'activitat molt present a la nostra societat i que a més comporti una sèrie de components diferents a les altres activitats físiques. D'aquesta manera Casterad et al. (2000) comenten que la pràctica d'activitats a la naturalesa suposa per l'ésser humà una experiència molt intensa i gratificant en vivències ja que aquestes es produeixen en espais no habituals, i per això, nous i desconeguts. A part d'aquest tipus d'experiència, Tierra Orta (1996) citat a Granero (2007) en fa referència entenent-les com un conjunt d'activitats de caràcter interdisciplinari que es desenvolupen en contacte a la naturalesa amb una finalitat educativa, recreativa i esportiva amb un cert grau d'incertesa a l'entorn.

Lacasa et al. (1995) ens parlen de l'inici d'aquestes activitats, situant-les a la costa californiana entre els anys seixanta i els setanta (el *windsurf* neix el 1964, la bicicleta de muntanya el 1973 ...) i pel què fa el creixement més important d'aquestes activitats,

comentar que es comencen a difondre els anys vuitanta i originen una nova manera activa de viure les vacances estiuenques i els caps de setmana.

Pel què fa a l'espai de pràctica d'aquestes activitats Funollet (1995) ens parla de 3 tipus d'espais: L'espai no modificat per l'home (alta muntanya), l'espai en què l'entorn no ha estat massa modificat per l'home (muntanya en general) i l'espai modificat i explotat per l'home però on hi ha elements naturals (camps, boscos al costat de la ciutat, etc.).

Pel què fa a les diferents activitats o modalitats esportives que es poden realitzar al medi natural ens en parla el mateix Funollet (1995) i les classifica segons el tipus de desplaçament (caminant, lliscant, nedant, escalant, etc.) segons si l'element és estable o inestable i segons si el contacte és directe o indirecte. Com a activitats al medi natural més destacables trobem: Excursionisme, Orientació, BTT, Esquí, barranquisme, escalada i ràpel, activitats d'aigua i activitats aèries (paracaigudisme, ala delta, etc.)

En referència a l'augment d'aquestes activitats Inglès i Seguí (2012) ho atribueixen en el desenvolupament de la societat del benestar que ha produït l'obertura del medi natural a la població, incrementant el número de visitants, deixant de ser un lloc reservat per especialistes.

Jimenez (2001) citat a Sáez (2010) ens cita algunes de les causes de l'augment de les activitats al medi natural: Més poder adquisitiu de la població, augment del temps lliure, ocupació del temps mitjançant activitats físiques i esportives que comportin un cert risc, el despoblament de zones rurals ha fet que les administracions potenciïn aquestes activitats com a reclam turístic. Per altre banda Lacasa et al. (1995) afegeixen la necessitat de contacte amb la natura, recerca de sensacions per tal de trencar amb la vida rutinària i controlada i com una nova manera de viure les vacances.

Per altra banda Sáez (2010) ens comenta les causes exposades per la Dirección General de Deportes de la Comunidad de Madrid que justifiquen aquest augment:

- Augment de nivell de vida de la població
- Recerca de noves emocions
- Increment del temps lliure i l'abandonament del món rural veient el turisme a la naturalesa com una font de recursos.
- Percepció de què una vida sana i equilibrada està relacionada amb ambients naturals i llunyans a les urbanitzacions.

- Popularització d'esports que fins aleshores eren practicats per la elit (alpinisme, escalada...)
- Fenomen de les modes relacionats amb esdeveniments esportius
- Oferta creixent d'activitats "multiaventura"
- L'aparició de revistes especialitzades, d'articles a diaris, radio , televisió sobre els valors ambientals de determinades zones
- La facilitats de desplaçar-se per les diferents vies de comunicació.

Casterad et al. (2000) també ens parlen del perquè de l'augment de la pràctica i ens plantegen tres blocs ben diferenciats:

- Per una banda el condicionament de l'espai natural ja que facilita l'accés (bona xarxa de carreteres per accedir-hi) i apareixen nous materials i preus més baixos.
- Un altre factor d'increment d'aquestes activitats és el de les noves tecnologies de comunicació, ja que a través d'elles podem veure imatges d'esportistes practicant esports al medi natural donant a conèixer més aquests esports, apareixent en anuncis de diferents mitjans i com a conseqüència generant ingressos.
- Per altre banda i coma últim factor, l'heterogeneïtat de cultures i estils. Aquí es pot destacar per una banda que en les activitats al medi natural es busca una atenció especial a la individualitat de cada persona amb la possibilitat de practicar diferents tipus d'activitats que permeten l'autorealització de l'individu.

S'ha de dir doncs, que són molts els factors que fan que les activitats al medi natural resultin d'allò més atractives pels seus practicants.

2.2 Les activitats al medi natural dins les classes d'Educació Física

Després de veure els beneficis i les característiques de les activitats al medi natural, ens fixarem amb el paper que tenen dins del sistema educatiu tal i com es pot veure en el currículum de la ESO. D'aquesta manera, tal i com comenta Sáez (2010) queda justificat el seu treball en els centres educatius.

Casterad et al. (2000), destaquen que a partir de la reforma educativa i de la delimitació oficial del currículum de l'Educació Secundària, els joves tenen un bloc de

continguts obligatoris de l'àrea d'Educació Física que fa referència directe a les activitats físico-esportives al medi natural.

La primera llei d'educació que fa referència explícita en aquestes activitats és la LOGSE (1990), que com comenta Santos (2003) citat a Sáez (2010), aquesta llei dona importància al medi natural com a espai físic d'acció en l'educació de l'individu. Des d'aleshores les activitats al medi natural són presents en l'assignatura d'Educació Física.

2.2.1 Les activitats al medi natural en el currículum d'Educació Física

S'entén per currículum el projecte que presideix les intencions o finalitats educatives i proporciona guies d'acció adequades i útils per als professors que tenen la responsabilitat directa de la seva actuació pràctica (Servei d'Ordenació Curricular, 2010)

Exposada la definició comentar que tal com marca el currículum de l'ESO i dins de la matèria d'Educació Física, els continguts de cada curs s'organitzen en quatre blocs: condició física i salut, jocs i esports, expressió corporal i activitats en el medi natural. D'aquesta manera es pot veure com es dona importància a les AMN.

En aquest document es detallen els continguts que s'han de donar de cada bloc durant els quatre cursos. Si ho analitzem més bé es pot veure com els blocs de continguts de condició física i salut i de jocs i esports se'ls dona més importància ja que presenten un major nombre de continguts. En un segon terme podem veure l'expressió corporal i les activitats en el medi natural

A continuació s'exposen els continguts de cada curs del bloc de continguts d'activitats al medi natural:

Primer curs:

- Realització d'activitats físicoesportives en el medi natural.
- Acceptació i respecte de les normes de conservació dels medis urbà i natural.

Segon curs:

- Reconeixement i realització d'activitats en el medi natural com a activitats per a la millora de la condició física i la recreació.
- Respects i valoració del medi natural com a espai idoni per a la realització d'activitats físiques.

- Cerca prèvia d'informació sobre l'indret, natural o urbà, en el qual es desenvolupin les activitats.

Tercer curs:

- Realització de recorreguts en el medi natural, utilitzant l'equipament, les eines i tècniques d'orientació adients.
- Coneixement i pràctica de les normes de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats al medi natural.

Quart curs:

- Planificació i realització d'activitats en el medi natural per a la millora de la condició física.
- Presa de consciència de l'impacte que tenen certes activitats físiques sobre l'entorn.
- Valoració de la relació entre l'activitat física, la salut i el medi natural.
- Cerca d'informació sobre l'indret on es vol fer la sortida i l'itinerari.

2.2.2 Importància de les activitats al medi natural a les classes d'EF

Cal destacar que els continguts que es poden treballar en les activitats al medi natural dins les classes d'Educació Física aporten valors educatius molt interessants així com el fet de treballar-los en un lloc diferent al centre escolar (Casterad et al., 2000). D'aquesta manera gran part dels objectius que es pretenen aconseguir amb els programes d'Educació Física son sobradament coberts per les propostes basades en aquests tipus d'activitats (Sáez, 2010).

Funollet (1989), ens parla de les possibilitats que tenen les activitats al medi natural en l'Educació Física ja que permeten complementar els continguts teòrics, donen més participació a l'alumnat, es poden plantejar i realitzar treballs interdisciplinaris, es poden adaptar i individualitzar les tasques, s'experimenten situacions motrius lliures, es creen situacions que estimulen la cohesió de grup i interrelació entre el grup – classe.

Per altre banda Tierra (1996), citat a Peñarrubia et al. (2011) afirma que: Les activitats a la naturalesa suposen un dels medis més eficaços per a la formació integral de la persona, i això és degut, precisament, al medi en el qual es realitzen, més que al valor intrínsec d'aquestes.

Seguidament, aquest mateix estudi ens parla de les dimensions d'aquesta "educació integral", pel què fa en el bloc de continguts d'activitats al medi natural. Per una banda permet el desenvolupament psicològic de l'alumnat, ja que com també comenten Casterad et al. (2000) fan augmentar la motivació de l'alumnat, fan que aquest participi activament, produeixen sensacions positives i fa que es millori l'autoestima de l'alumnat. Una altre dimensió de la que ens parlen és de la social, ja que fomenta la cooperació grupal, la comunicació i el respecte. Pel què fa a la vessant educativa, millora del rendiment acadèmic i la capacitat de resolució de problemes, transmet i consciència dels valors de gaudir, respectar i conservar el medi natural. I finalment els físics ja que aporta una millora de la condició física i de l'equilibri personal.

Com em pogut veure, les activitats al medi natural aporten diversos beneficis en els alumnes, ja siguin socials, educatius, psicològics, físics, entre d'altres. A continuació ens centrarem amb els valors que aporten a les classes d'educació física segons Baena i Baena, 2003:

- Ajuden al desenvolupament de les capacitats físiques, a l'enriquiment vivencial, a la adquisició d'hàbits higiènics per contacte amb el sol, aigua, etc.
- Milloren els mecanismes perceptius, de decisió i execució i presenten grans possibilitats educatives en els diferents àmbits de la conducta
- Permet el desenvolupament cardiovascular, millora de la respiració...
- Contribueixen a l'educació dels alumnes per que siguin capaços d'escollir l'activitat física com a mitjà d'ocupació del seu temps lliure.
- Aquestes activitats seran totalment diferents en numero, duració i motivació.
- Milloren el desenvolupament motor per tractar-se de comportaments motors específics.

A part dels beneficis que aporten hi han altres factors que han fet que les activitats al medi natural apareixen (encara que sigui en poca quantitat) a les classes d'Educació Física, d'aquesta manera Baena i Baena (2003) ens presenten els motius sobre l'increment de les activitats al medi natural vinculades amb l'educació:

- Millora de les infraestructures i els materials i facilita l'accés al medi natural per part de l'alumnat.
- L'aparició en els mitjans de comunicació d'esdeveniments lligats a les activitats al medi natural genera una motivació especial a l'alumnat.

- La possibilitat d'accedir a aquestes activitats en horari formal i no formal genera actituds positives en l'alumne.
- La varietat i possibilitat de treballs relacionats amb aquestes activitats permeten que siguin molt accessibles per la majoria de l'alumnat.
- Un dels principals objectius que regeixen aquest tipus d'activitats estan relacionats amb la practica recreativa, incrementant la motivació i la participació de l'alumnat.

2.2.3 Tipus d'activitats al medi natural a les classes d'educació física

Les diferents activitats o esports que es poden realitzar a les classes d'Educació Física del bloc de continguts d'activitats al medi natural són vàries. L'objectiu d'aquest apartat serà definir les més importants i delimitar-les de manera que permetrà centrar l'estudi en unes concretes.

Com hem pogut veure anteriorment Funollet (1995) fa una classificació de les diferents activitats al medi natural. En la classificació apareixen activitats aquàtiques (submarinisme, surf, barranquisme, kayak, etc.) activitats de neu (esquí, snow, raquetes, etc.) escalada i ràpels, activitats a peu (senderisme, tir amb arc, orientació, etc.). En el cas d'aquest estudi ens basarem amb la proposta de Peñarrubia, Guillén, Lapetra (2011) que es centren en l'orientació, l'escalada, el senderisme, la Btt i l'esquí.

Com comenten Baena et al. (2014), cada vegada són més els docents que incorporen continguts relacionats amb el bloc d'activitats al medi natural a les seves classes, substituint els continguts tradicionals per activitats com l'orientació, el senderisme, la BTT, el ràpel i l'escalada.

D'aquesta manera, en aquest apartat exposarem les aportacions de varis autors que ens parlen de la importància d'introduir modalitats concretes del medi natural a l'assignatura d'Educació Física.

Santoyo (2001), comenta que l'esport d'orientació és una eina educativa perfecte i ens posa l'exemple de Suècia on és una assignatura obligatòria i és practicada des de que s'entra a l'escola. També comenta que és un esport molt complet ja que s'ha de córrer i alhora pensar. Sallan (2002) ens exposa un crèdit variable on es treballa l'orientació amb una gran acceptació per part de l'alumnat. Baena, et al. (2014) ens presenten una proposta de realitzar una cursa d'orientació per la zona de Sierra Nevada exposant els diversos avantatges que suposa: Permet fer un treball interdisciplinari treballant altres

assignatures, l'organització de la cursa és molt fàcil, permet incorporar-hi esports de neu (esquí i snow) i permet a l'alumnat conèixer i descobrir l'entorn natural. Valero et al. (2010) també ens presenten una proposta que es pot realitzar tant a la natura, com dins del centre urbà destacant que les curses d'orientació ens permeten fer un treball interdisciplinari amb les matèries de Geografia, Ciències de la Naturalesa, Llengua, Plàstica i temes transversals com l'educació ambiental, coeducació, educació vial i educació per la salut.

Per altre banda, Fernandez (2000) es presenta un article sobre una Unitat Didàctica d'escalada que va desenvolupar amb els seus alumnes i ens destaca els resultats positius que va aconseguir en ells, ja que van mostrar un gran interès per aquesta pràctica la qual molts no havien realitzat mai.

Pel què fa a la BTT, diversos estudis ens parlen de d'implementació d'aquesta activitat als centres escolars i dels avantatges que suposa. Zabala et al. (2003), ens exposen una unitat didàctica de BTT on es treballen diferents continguts amb l'objectiu final que els alumnes valorin els aspectes positius que aporta aquesta pràctica. Per altre banda Invernó (1997), ens exposa el projecte que es va dur a terme en el seu centre escolar realitzant una Unitat Didàctica de bicicleta, sent una proposta interdisciplinar on es treballaven diversos aspectes com l'educació vial, la millora de la condició física, conèixer millor l'entorn natural, entre d'altres. També ens comenta la bona acceptació per part de l'alumnat i del professorat i els diferents aprenentatges que van assolir. Sallan (2002) va més enllà i presenta el crèdit variable del centre escolar on treballa, amb el nom "d'orientació a peu i en bicicleta" on es treballen diversos aspectes de l'orientació i la bicicleta al llarg de tot el curs. Ens comenta que al final del crèdit, els alumnes havien agafat consciència dels beneficis de la bicicleta, havien conegut millor l'entorn i alguns havien integrat la bicicleta en la seva vida diària.

Pel què fa a l'Esquí i les activitats de neu, Viladot (1989) comenta que tenen unes característiques especials que les fan diferents a altres activitats ja que la sensació de lliscar sobre una superfície com la neu fa que atregui a les persones a practicar-ho i pel què fa els docents dels centres Educatius ho veuen com una possibilitat per desenvolupar un projecte interdisciplinari. Viladot (1989) ens presenta una proposta d'una setmana blanca, on es complementa amb altres activitats de neu. A més en aquesta proposta implica el professor d'Educació Física fent-lo participar amb els altres monitors de l'estació d'esquí.

La majoria dels centres escolars que practiquen esquí, organitzen sortides a estacions d'esquí d'un dia o de setmanes blanques per tal de poder practicar aquest esport. En

la majoria dels casos, la responsabilitat d'ensenyar recau en els monitors de les pistes d'esquí i no en els docents d'Educació Física. No obstant, Méndez i Fernández (2011), ens presenten una nova manera de treballar l'esquí al centre escolar, amb una primera fase amb activitats lúdiques amb esquís auto construïts, una segona fase amb activitats de lliscament sobre patins en línia o monopatí. Finalment, el procés culmina amb la pràctica de l'esquí a la neu.

2.2.4 Llocs i material per desenvolupar aquestes activitats

Els espais i entorns on poder realitzar les activitats al medi natural passen per l'entorn natural més proper al centre fins a equipaments esportius preparats per realitzar activitats a la natura com per exemple un rocòdrom.

S'ha de dir que hi ha hagut una millora de les infraestructures i els materials que han facilitat l'accés al medi natural per part de l'alumnat (Baena i Baena, 2003). Segons Olivera (2011), els centres educatius han de poder disposar tant d'espais exteriors com interiors que permetin la projecció de la classe d'educació física a l'exterior.

A part dels espais exteriors Baena i Baena (2003) ens parlen de llocs on poder realitzar aquestes activitats. Per una banda les que es poden realitzar a dins del centre com per exemple utilitzar les espatlles, gronxadors, espais naturals dins del centre, desnivells on poder realitzar ràpels, etc. Per altre banda, ens parla d'instal·lacions de les administracions que els centres poden utilitzar: diferents instal·lacions esportives del municipi, pavellons amb rocòdroms instal·lats, entre d'altres. Valero et al. (2010) proposen realitzar una cursa d'orientació dins del propi gimnàs de l'escola o en el pati, demostrant que es pot realitzar a qualsevol centre educatiu. Sáez (2010) ens comenta que aquestes activitats es poden integrar fàcilment i d'una manera real dins de l'entorn escolar.

Seguint amb els espais interiors, Fernández (2000) va més enllà i ens explica els avantatges d'utilitzar espatlles per practicar escalada:

- És un material que es troba pràcticament a tots els gimnasos d'instituts d'Ensenyament Secundari, és a dir, que la seva disponibilitat és absoluta.
- Es treballa a poca alçada amb la qual cosa s'elimina part de la por subjectiva a aquesta mena d'activitats, causada pel fet de treballar a una certa alçada.
- El nombre de suports per als peus i de preses per a les mans és gairebé infinit (la totalitat de la longitud de les barres de les espatlles) amb la qual cosa es facilita tot el procés d'ensenyament i aprenentatge.

- Les possibilitats de moviment sobre les espatlles, així com les de creació i realització de tasques són molt àmplies.

Pel què fa als entorns naturals on poder realitzar aquestes activitats Olivera (2011) ens comenta que els entorns pròxims i contigus a l'escola són espais útils i molt vàlids i també afirma que el medi natural és el genuí espai de l'educació física. D'aquesta manera és l'escenari idoni per a qualsevol classe d'educació física. Amb aquestes paraules es pot entendre que fa referència a boscos, camps i zones naturals properes al centre. Sáez (2010) ens comenta que es poden practicar tant al pati de l'escola, en parcs de la ciutat o en una sortida al medi natural. Valero et al. (2010), ens proposen realitzar curses d'orientació al mateix nucli urbà i així es pot practicar aquesta activitat sense que hi hagi un espai natural al costat. D'aquesta manera, el lloc on està situat el centre educatiu resultarà determinant alhora de desenvolupar el bloc de continguts d'activitats al medi natural (Sallan, 2002).

D'altre banda hi ha varis autors que a part de l'espai, donen importància a la capacitat dels professors de trobar espais on realitzar aquestes activitats. D'aquesta manera López González (1988,) citat a López i Estapé (2002), assenyala que els professors d'Educació Física no acostumen a aturar-se a analitzar la naturalesa i característiques de l'espai. No obstant, com a docents hem de tenir present l'espai natural i aprofitar les virtuts que ens ofereix no oblidant que l'aire lliure constitueix un entorn privilegiat per l'intervenció pedagògica amb nens i joves (Granero et al., 2010). Com comenta Olivera (2011) és necessari que es dissenyin sortides periòdiques al medi natural on els joves puguin interaccionar amb la natura.

És per això que un element molt important perquè es duguin a terme aquestes activitats és el professor, que haurà de tenir la voluntat i l'empenta de fer sortides al medi natural buscant els espais i entorns més idonis, i que també sigui capaç d'adaptar els espais de dins el centre per poder-hi realitzar les diferents activitats.

Pel què fa al material necessari per realitzar aquestes activitats varia molt segons el tipus d'activitat que es realitza i de la imaginació del professor per poder adaptar materials.

Per una banda trobaríem el material propi de cada activitat:

- Orientació: El material que s'utilitza en les curses d'orientació és el mapa, fites, bruiola, i fitxa de control per marcar els diferents punts. Santoyo (2001). Tot i això les fites es poden fer artesanalment dins d'una mateixa unitat didàctica.

- Escalada: per tal de practicar l'escalada en bloc no es necessita cap mena de material, simplement disposar d'unes instal·lacions. Per què fa a l'escalada esportiva requereix de més material: cordes, arnes, gri-gri, cintes expres. Tot i això a l'escola es pot treballar els nusos de l'escalada amb cordes simples (Baena i Banea, 2003) .
- BTT: En aquest cas i com comenten Zabala, Viciano, Dalmau, Gargallo (2003) s'utilitzaria la bicicleta de cada alumne
- Esquí: Esquís i equipació de neu. Com hem pogut veure anteriorment Méndez i Fernández (2011) ens proposen una alternativa utilitzant esquís auto construïts i patins de línia.
- Senderisme: En aquest cas per practicar l'activitat només es necessitaria un calçat i roba adequada.

Material genèric:

Per altre banda trobaríem el material d'un caràcter més general i que es sol trobar a la majoria dels centres. Amb aquest es poden fer adaptacions per tal que sigui útil per realitzar activitats al medi natural. Baena i Banea (2003) parla de pilotes, de cordes simples, de cercles, entre d'altres. Zabala, Viciano, Dalmau, Gargallo (2003), en el seu projecte de treballar la bicicleta ens parlen de cons, cercles, pilotes, entre d'altres que permeten realitzar exercicis amb la bicicleta.

Com hem pogut veure, el material no ha de suposar una limitació alhora de realitzar aquestes activitats ja que en la majoria de casos es poden buscar moltes alternatives.

2.3 Desenvolupament del bloc d'AMN als centres educatius

Degut a la informació exposada anteriorment, hom s'adona dels molts beneficis que poden aportar aquestes practiques a l'àrea d'Educació Física i de les possibilitats que tenen ja sigui pel què fa a l'entorn o pel material que es necessita. No obstant, a partir de la pròpia experiència m'he adonat que és un bloc de continguts que no es sol treballar gaire en l'Educació Física i que molts professors tenen poc coneixement en aquest tipus d'activitat.

Aquesta hipòtesis personal es veu contrastada amb diferents estudis que tracten el compliment curricular dels diferents blocs de l'Educació Física i en ells es pot veure com el bloc d'activitats al medi natural esdevé poc tractat per part dels docents. Com diu l'estudi realitzat per Delgado et al. (2009) el bloc d'activitats al medi natural a més de ser treballat per un nombre menor del professorat és el bloc de continguts el qual

es presenta una menor dedicació. En aquest estudi, es deixa en evidència l'escassa pràctica per part dels docents d'aquest tipus d'activitat.

Sáez (2010) també fa èmfasi en aquest aspecte i comenta que tot i que existeixen molts aspectes positius associats a les activitats al medi natural, la realitat ens mostra que el desenvolupament es bastant baix si es compara amb la resta de continguts que formen al currículum d'Educació Física. Per altre banda, aquest mateix autor en un estudi realitzat al 2008 a Huelva i a Andalusia exposa que encara hi ha un número força important de professors que no realitzen aquestes activitats a cap curs de l'ESO.

Per altre banda Fernandez (2000) exposa que algunes activitats del bloc de continguts d'activitats al medi natural no són tractades de manera real a la pràctica diària en molts dels centres educatius ja sigui per falta de material adequat o per desconeixement de com fer-ho. En concret ens parla de l'escalada que és un contingut poc treballat del qual molts professors no en tenen coneixements. Granero et al. (2010) també segueixen en la mateixa línia ja que en l'estudi que van desenvolupar a Almeria molts dels professors d'Educació Física treballen molt pocs continguts d'aquest bloc en comparació a els altres.

També trobem una altre estudi,(Peñarrubia et al. (2011) realitzat a la comunitat d'Aragó i ens exposen dades interessants alhora de dur a terme aquestes activitats. Ens comenten que el 22,14% del professorat no realitza cap activitat al medi natural. A més, els professors que fan aquestes activitats ho realitzen molt poc. Aquest estudi posa de manifest la poca pràctica per part dels professors de les activitats al medi natural, ja que encara que en realitzin ho fan en molt poca freqüència.

Sáez (2010) en la seva tesi doctoral va més enllà i comenta que las noves tendències d'oci i temps lliure, la continua aparició d'activitats relacionades amb el medi natural i l'interès social per el medi ambient va per davant de la formació acadèmica que reben els alumnes dels centres escolars. Per tant proposa un canvi en el model actual de formació del professorat d'EF ja que d'aquesta manera els permetrà adaptar-se a la realitat social.

2.3.1 Continguts del bloc d'AMN que es treballen a les classes d'EF

S'ha de dir que a part de la poca pràctica que existeix hi ha continguts que es treballen més que d'altres.

Segons els estudis de (Granero et al. 2010), (Saéz, 2008) i (Peñarrubia et al., 2011) les activitats que es desenvolupen més a les classes d'Educació Física són l'orientació i el senderisme.

Referent a l'estudi de Granero, et al. (2010) realitzat a Almeria i que tracte sobre els continguts de les activitats al medi natural, destaquen el senderisme i l'orientació com els continguts més treballats amb un 20% del professors que els treballa. També cal destacar els jocs a la natura que els practiquen bastants professors. Pel que fa a la BTT i l'escalada es troben en un percentatge de practica molt inferior als anteriors.

Pel que fa a l'estudi de Sáez (2008) a Huelva, el senderisme i la orientació són els continguts més treballats seguits de l'escalada, l'acampada i la BTT. A nivell d'Andalusia l'orientació és el mes treballat seguit del senderisme i l'acampada (amb uns nivells molt més baixos).

En l'estudi de Peñarrubia et al. (2011), realitzat a la comunitat d'Aragó ens mostren el percentatge de realització de l'orientació amb un 66,41% dels professors, mentre que el senderisme el duen a terme un 47,33 %. Seguidament trobem els esports de neu amb un 41,22%, l'escalada i ràpel amb un 32,06% i la BTT amb un 12,21%. S'ha de dir que aquests percentatges són molt més alts que en l'estudi de Granero et al. (2010).

2.3.2 Forma com es treballen aquestes activitats

Tot i que hi hagin professors que treballin el bloc de continguts d'activitats al medi natural la manera com les desenvolupen a les sessions d'Educació Física pot ser insuficient. D'aquesta manera la freqüència de pràctica i la forma de treballar-les s'haurà de tenir en compte

Funollet (1989) ens parla de 4 maneres de treballar-les:

1. Realitzant petites activitats en horari escolar (grimpar, circuits pseudo-naturals, petites practiques d'orientació, etc.).
2. Realitzant petites sortides de mig dia o de un dia en horari escolar.
3. Organitzant sortides de cap de setmana.
4. Organitzant sortides d'una setmana.

Peñarrubia et al. (2011) en el seu estudi realitzat a la comunitat d'Aragó classifica les maneres de treballar-ho segons si són dins de les sessions d'Educació Física o en activitats complementaries (sortides). I a més també diferencia si pertanyen a una Unitat Didàctica o no. Pel que fa als resultats d'aquest estudi ens comenten que el

61,83 % del professorat ho fa en les mateixes sessions d'Educació Física. Per tant es pot veure que gairebé un 40% dels professors que realitzen aquestes activitats no ho fan a les classes d'EF. Hom es pot adonar que per tal d'integrar bé aquestes activitats serà important realitzar-les dins les classes d'Educació Física.

Pel què a la freqüència cal destacar que serà un aspecte molt important a tenir en compte ja que si un professor fa aquest tipus d'activitats però només ho fa un cop a l'any i només un dia resultarà ser una pràctica molt reduïda i per tant insuficient. Pel què fa a l'estudi de Peñarrubia et al. (2011)) ho classifiquen segons si les activitats es duen a terme una vegada a l'any, una vegada al trimestre o una vegada al mes. Pel què fa als resultats d'aquest estudi destacar que els professors que realitzen aquestes activitats, un 62,6% ho realitzen només una vegada a l'any, mentre que un 7 % ho fan trimestralment dins l'assignatura. (Aquests percentatges exposats són els que tenen una freqüència més elevada, de manera que els restants tenen un percentatge més baix). Com podem veure tot i que es treballen, la majoria de professors només ho treballa un cop a l'any. Cal dir que en aquest estudi només es té en compte les vegades a l'any que ho realitzen i en canvi no es diuen els dies que hi dediquen. Personalment penso que és una dada molt important ja que un professor pot dur a terme aquestes activitats una vegada a l'any dedicant-hi quatre dies o per altre banda només dedicant-hi un. Per tant els dies de pràctica serà quelcom important a tenir en compte.

2.4 Factors de limitació

Un cop exposada la poca pràctica, els continguts que es treballen, la reduïda freqüència de pràctica i la manera com es treballen, es presentaran aquells factors de limitació que són els causants de la situació actual als centres Educatius pel què fa a les activitats al medi natural. A continuació es repassaran els diferents estudis que parlen sobre aquests factors.

Funollet (1989) ens parla de diferents inconvenients o factors de limitació que fan que sigui difícil la seva implantació: Responsabilitat del professor, horaris reduïts de classes, falta de formació del professor. Per altre banda Arribas y Santos (1999) comparteixen amb Funollet (1989) la poca formació dels professors com un dels factors de limitació més importants i a més assenyalen altres aspectes que limiten aquesta practica, com l'organització de las activitats (ja que organitzar-les comporta algunes dificultats) i la implicació del professorat, que fa que alguns professors no tinguin gaire predisposició per dur-les a terme. Per tant segons aquests autors són condicionants per no dur a terme aquests continguts.

(Miguel, 2006; Santos i Martínez, 2006) citats a Granero et al. (2010) destaquen que hi ha molts problemes que es troben els docents per dur a terme les activitats al medi natural com per exemple els horaris, que són reduïts, els espais a on es practiquen que no són habituals i creen incertesa, també ens parlen dels costos que poden tenir aquestes activitats i de la responsabilitat civil dels professors. Per altre banda els mateixos autors al final de l'estudi ens plantegen els factors de limitació que ells creuen més importants: La falta de temps, la formació del professorat i la falta de material i d'instal·lacions.

Sáez, Jesús (2008) també ens parla de múltiples factors de limitació com la falta de materials, l'escassa formació específica, dificultats relacionades amb la legislació, la falta d'interès i motivació. Seguint amb la mateixa línia que els anteriors Delgado et al. (2009) afegeixen com a factor de limitació els permisos del centre que es necessiten alhora de fer aquest tipus d'activitats.

Sáez (2010) es centra amb el factor de limitació de poca formació del professorat i fa un estudi on analitza la formació que tenen els professors d'Andalusia respecte a les activitats al medi natural. Una de les conclusions de l'estudi és que el professorat té una carència de formació inicial i específica en AMN i a més comenta que s'ha d'anar formant contínuament davant els canvis de la societat. Això fa que es senti insegur i poc capacitat per dur-les a terme, no desenvolupant-les com la resta de continguts que marca el currículum. A l'estudi també podem veure com un total del 50% del professorat d'Andalusia afirma que els falta formació inicial en relació a aquestes activitats. A més un 80% dels professors creuen que és imprescindible la formació alhora de dur-les a terme.

Peñarrubia et al. (2011) centren el seu estudi en només 4 factors de limitació alhora de realitzar aquestes activitats i les exposen de la següent manera:

- Seguretat de l'alumnat: El fet de realitzar certes activitats es pot veure en risc la pròpia integritat de l'alumne.
- Responsabilitat del professor: Les conseqüències que podrien comportar per el professorat les possibles incidències que poguessin sorgir en la pràctica d'aquestes activitats, caracteritzades per posseir un risc objectiu.
- Formació del professor: Ja que hi ha una formació específica deficitària amb relació a aquests continguts.
- Horari d'Educació Física: És un horari de pràctica molt limitat (2 hores setmanals) i poc flexible.

En aquest estudi s'analitzen aquests quatre factors de limitació en diferents activitats al medi natural (senderisme, orientació, escalada, BTT i esquí). Els resultats diuen que l'escalada i el ràpel són els esports on els factors de limitació són més importants i que fan que sigui difícil dur-ho a terme. L'orientació i el senderisme són les activitats que els factors de limitació influeixen menys alhora de dur-les a terme. Per altre banda aquest estudi també diu que la seguretat i la responsabilitat dels professors són els factors de limitació que els professors troben més transcendents en les diferents activitats. La formació del professorat també resulta un factor important, mentre que l'horari de pràctica esdevé el factor menys important.

Per tal de concloure aquest punt, comentar que alhora de realitzar l'estudi em basaré amb l'estudi de Peñarrubia et al. (2011). Tot i això, hi afegiré dos factors de limitació més que crec que són molt importants. Per una banda el de la dificultat d'organització (Arribas i Santos,1999) i el de limitacions del centre escolar (econòmiques, falta de material i instal·lacions) com comenten Saéz, Jesús (2008) i Delgado et al. (2009)

3. Objectius i hipòtesis del treball

Després de veure els beneficis que poden aportar aquestes activitats, de la rellevància que se'ls hi dóna dins del currículum, del poc compliment per part dels docents d'aquest bloc de continguts i de les limitacions que suposen aquestes activitats, a continuació es mostren els objectius i les hipòtesis de l'estudi plantejats amb anterioritat a l'inici de la recerca. Aquests esdevenen el punt de partida a l'hora d'emprendre el camí d'investigació.

Objectius:

- Analitzar les possibilitats dels centres i la formació del professorat en relació a les activitats al medi natural.
- Comprovar si hi ha un desenvolupament curricular del bloc d'activitats al medi natural per part dels docents d'Educació Física així com la freqüència i el com ho duen a terme.
- Detectar el tipus d'activitats al medi natural que es realitzen dins d'aquest bloc de continguts.
- Analitzar els diferents factors de limitació que hi ha alhora de realitzar activitats al medi natural en l'Educació Física.

Hipòtesi:

- Hi ha poca pràctica a les classes d'Educació Física d'activitats al medi natural.
- No s'està desenvolupant correctament el bloc de continguts d'activitats al medi natural a les classes d'Educació Física.
- Aquest tipus d'activitats estant condicionades per diversos factors de limitació.

4. Metodologia

4.1 Tipus d'estudi

En el present estudi, es realitza una investigació mitjançant una metodologia quantitativa de manera que s'utilitzarà informació quantificable per abordar el tema del desenvolupament curricular de les Activitats al medi natural. L'instrument que s'ha utilitzat és el qüestionari. L'objectiu de la recerca és explicatiu ja que pretén conduir a un sentit de comprensió o enteniment d'aquest fenomen. Per altre banda és un estudi transversal ja que s'ha dut a terme a un segment de temps específic

4.2 Mostra i criteris d'inclusió

Dins del procés metodològic, un element molt important que es va plantejar va ser quina seria la mostra d'aquest estudi, és a dir a quin grup de persones o de la població s'orientaria (mostra no probabilística). Des d'un primer moment es tenia clar que aniria dirigida als professors d'Educació Física de la ESO, però es dubtava de la zona d'investigació. No obstant, després de reflexionar sobre què es volia aconseguir i davant del fet de ser un primer estudi, es va voler delimitar la zona d'estudi. D'aquesta manera es va partir de la ciutat de Vic i es va definir un radi de 10Km al voltant d'aquesta. El resultat de la zona d'acció engloba les següents poblacions: Vic, Gurb, Malla, Tona, Santa Eulàlia de Riuprimer, Taradell, Santa Eugènia de Berga, Calldetenes, Sant Julià de Vilatorrada, Folgueroles, Tavèrnoles, Roda de Ter, Les Masies de Roda, Manlleu, Sant Hipòlit de Voltregà, Santa Cecília de Voltregà i Sant Bartomeu del grau. Un cop es van saber les poblacions on s'orientaria l'estudi es van definir les poblacions on hi havia centres educatius. Pel què fa als centres que avarca l'estudi trobem un total de 18 centres educatius repartits per les poblacions de Vic, Manlleu, Sant Hipòlit, Roda de Ter, Calldetenes, Gurb, Taradell i Tona.

Així doncs, comentar que l'estudi va dirigit a 29 professors d'Educació Física de la ESO de 18 centres educatius diferents. També comentar que es van repartir les enquestes en un total de 32 professors (els que pertanyen en aquest radi d'actuació) dels quals n'hi van haver 3 que no van contestar.

4.3 Instrument

Com s'ha comentat anteriorment l'instrument utilitzat per dur a terme l'investigació quantitativa és el qüestionari, ja que permet obtenir la informació necessària i permet estandaritzar les dades i fer un tractament estadístic. El qüestionari ha estat extret de

l'estudi de Peñarrubia et al.(2011) realitzat a la comunitat d'Aragó on s'utilitza el qüestionari per tal d'abordar la mateixa problemàtica que el present estudi. Aquest qüestionari està compost de quatre parts: En un primer moment trobem qüestions relatives a les característiques del centre d'una forma general, seguidament trobem qüestions que fan referència a les característiques del centre i del professorat pel què fa a material, instal·lacions i coneixements en relació al medi natural. Per altre banda, trobem una tercera part on se'ns parla de continguts desenvolupats, freqüència, àmbits, forma de treballar-ho, etc. Com a última part trobem qüestions relacionades amb les limitacions les quals es troben el professorat a l'hora de desenvolupar aquest bloc de continguts.

S'ha de dir que aquest qüestionari ha estat adaptat a els característiques de l'estudi i a més s'ha afegit algun concepte extret dels estudis de Saéz, (2008), Delgado et al.(2009) i Arribas i Santos,(1999). L'objectiu d'aquesta adaptació ha estat simplement per poder extreure més informació dels diferents professors.

Pel què fa al format de les preguntes del qüestionari destacar que s'han utilitzat les tancades i concretament el tipus de preguntes són dicotòmiques, respostes múltiples, escala d'ítems i d'ordenament en rangs.

Cal destacar que la última pregunta la qual fa referència sobre els factors de limitació és una mica difícil de comprendre ja que si no es llegeix la pregunta amb atenció es pot confondre la forma de respondre-la. Per tant, s'ha de tenir en compte que per realitzar el qüestionari s'ha de llegir detingudament.

4.4 Categories i indicadors

Pel què fa les categories i indicadors que s'han utilitzat per obtenir els resultats de l'estudi es poden dividir en 4: característiques generals del centre i dels professors, característiques del centre i professors relacionats amb les activitats al medi natural, la pràctica de les activitats al medi natural a les classes d'EF i les limitacions de la pràctica d'aquestes activitats. A continuació s'exposa cada categoria amb els indicadors corresponents:

1.Característiques del centre i professors:

- Anys de professió: *Primera pregunta.*
- Tipus de plaça: *Segona pregunta.*
- Cursos en què es treballa: *Setena pregunta.*
- Tipus de centre: *Tercera pregunta.*

2. Característiques del centre i professors relacionats amb les AMN

- Material: *Cinquena pregunta.*
- Instal·lacions: *Quarta pregunta.*
- Proximitat a una àrea natural: *Sisena pregunta.*
- Experiència i coneixements del professor en relació a les AMN: *Novena pregunta.*

3. Pràctica d'AMN a les classes d'Educació Física

- Realització d'aquestes activitats: *Desena pregunta.*
- Freqüència de pràctica: *Onzena pregunta.*
- Forma de treballar-les: *Preguntes dotze i tretze.*
- Continguts que es treballen: *Quinzena pregunta.*
- Cursos amb què es treballen: *Catorzena pregunta.*

4. factors de limitació

- Escalada: *Pregunta disset.*
- Orientació: *Pregunta disset.*
- BTT: *Pregunta disset.*
- Senderisme: *Pregunta disset.*
- Esquí: *Pregunta disset.*

4.5 Procediment

En un primer moment, hom ja s'havia quina seria la temàtica de la recerca, però no quin objectiu tindria n'hi a quins subjectes s'adreçaria. Per tal d'esvaïr aquest dubte es va fer una recerca bibliogràfica per tal de decantar-se en un àmbit concret. Un cop decidit el què es volia fer i les hipòtesis sobre el tema, es va fer l'aproximació teòrica per tal de recollir tota l'informació necessària. A través d'aquesta informació es va poder elaborar l'enquesta.

Després de definir el radi d'actuació es va concretar cada un dels centres on es passaria l'enquesta. Seguidament hom va recórrer cada un dels centres a entregar les diferents enquestes. A cada centre s'explicava l'intenció de l'estudi i a qui anava dirigida, preguntant si podrien col·laborar. Un cop es donava el vistiplau es deixava l'enquesta i es concretava el dia d'anar a buscar-la. Aquest procés va durar dues setmanes ja que hi havia alguns professors que van tardar més temps de l'acordat a respondre l'enquesta.

Un cop recollides totes les enquestes es va passar a ajuntar tota l'informació mitjançant el programa estadístic Excel, que permet quantificar i analitzar l'informació. Ja per finalitzar es van tractar totes les dades per tal de poder extreure'n conclusions.

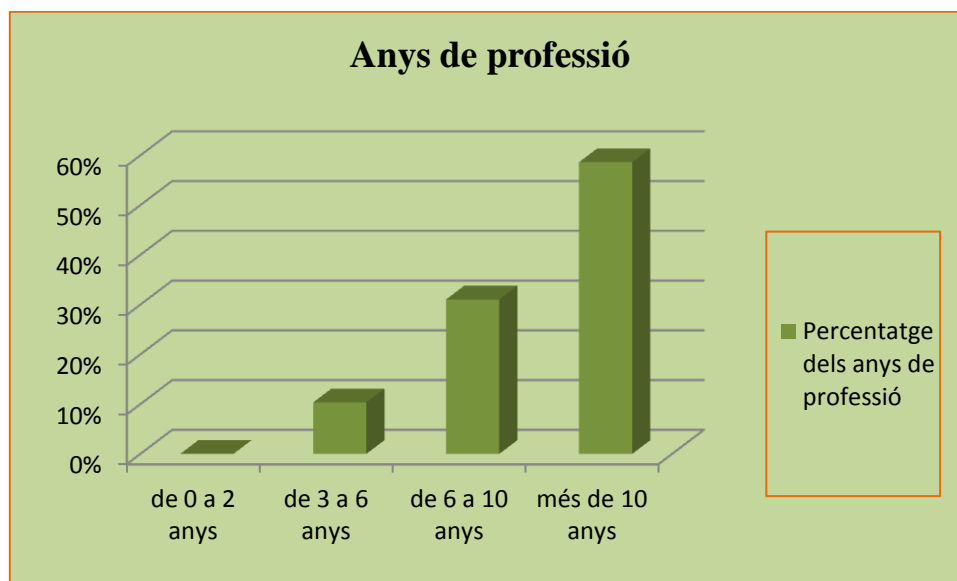
5. Resultats

5.1 Resultats relacionats amb les característiques dels centre i dels professors enquestats

En aquest primer apartat s'exposen els resultats obtinguts que ens permeten contextualitzar la tipologia de professorat i de centre que ha participat en l'estudi. D'aquesta manera s'exposen dades relacionades amb els anys de professió, el tipus de plaça que ocupen i el tipus de centre on treballen.

Per tal de saber els anys d'experiència dels diferents docents, es mostra una gràfica on podem veure els anys d'experiència dividits en quatre blocs, per una banda els que porten de 0 a 2 anys, els que en porten de 3 a 6, els que en porten de 6 a 10 i els que en porten més de 10.

Com podem veure la majoria d'ells porten més de 10 anys, amb una representació del 59% del professorat. Com a segon grup més important trobem els que estan entre 6 i 10 anys amb un 31%.

Gràfic 1: Representació dels anys d'experiència com a docents de l'EF. *Font: Elaboració pròpia.*

Respecte el tipus de plaça que ocupen els professors, es va plantejar dues opcions. Per una banda aquells que ocupen una plaça fixa i per altre banda els interins o els que ocupen una plaça temporal. El resultat és que un 27% dels professors són interins o tenen una plaça temporal, mentre que els 73% restant ocupen una plaça fixa.

Exposades aquestes dades i per tal d'entendre més bé els centres pertanyents en el radi d'acció de l'estudi trobem el tipus de centre on treballen de manera que els resultats són els següents:

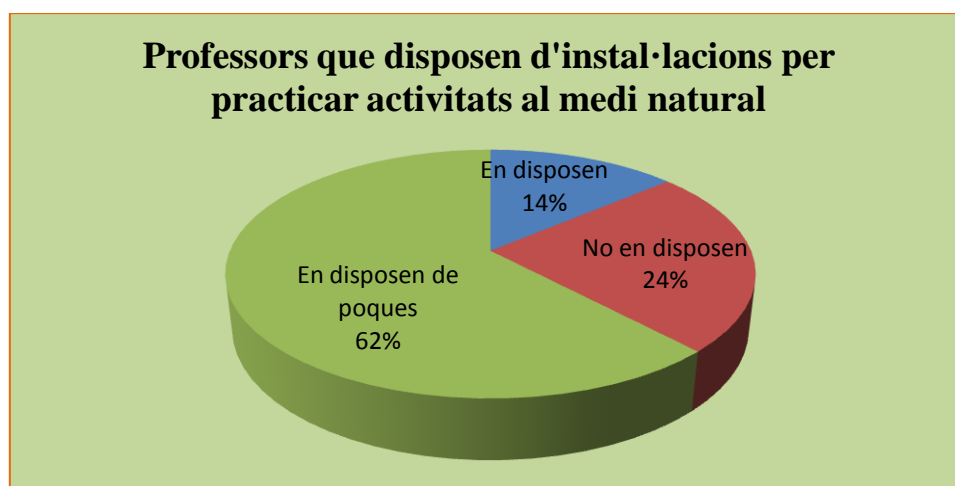
- Centre privat: 3%
- Centre públic: 59%
- Centre concertat: 38%

Com podem veure, la majoria de centres són públics, seguits dels concertats. Pel que fa als privats només en trobem un.

5.2 Resultats relacionats amb les característiques dels centre i dels professors enquestats en relació amb les AMN

Per tal de conèixer la pràctica d'aquestes activitats a les classes d'EF és de vital importància saber les instal·lacions i material que disposen i l'ubicació del centre per poder practicar aquestes activitats.

D'aquesta manera i en relació a les instal·lacions es va plantejar la pregunta de si disposaven d'instal·lacions. Les instal·lacions les quals es fa referència podrien ser un rocòdrom on practicar l'escalada, espatlleres, espais naturals o circuits d'orientació dins del centre, entre d'altres. Com es pot veure la gran majoria disposen de poques instal·lacions d'aquest tipus (62%). Destacar que un 24% no en disposen de cap tipus. Un 14% disposen de forces instal·lacions d'aquest tipus.

Gràfic 2: Representació de la disposició de material per poder realitzar AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

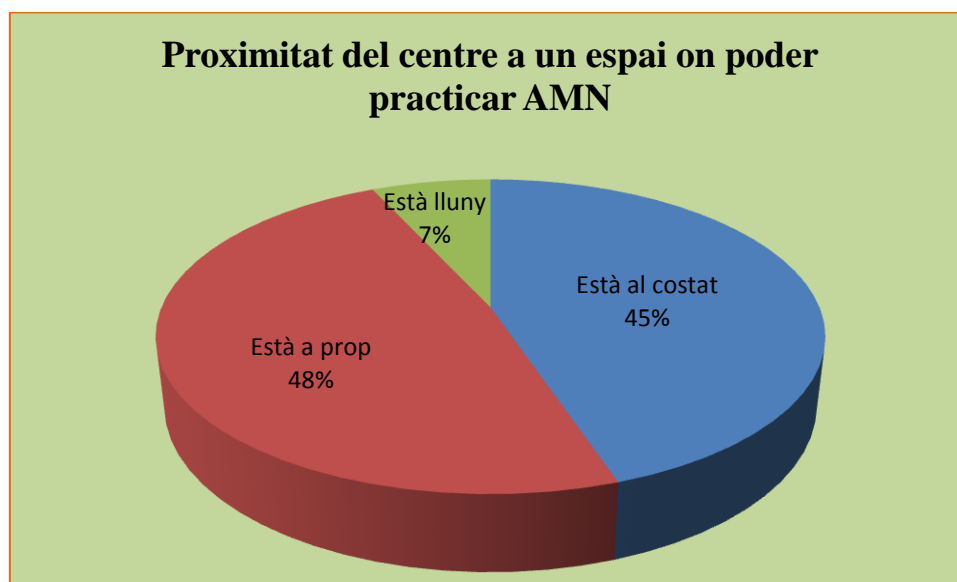
Pel que fa a la disposició de material (fites, cordes, bicicletes, etc.) per realitzar aquests tipus d'activitats comentar que en el següent gràfic podem veure que un 45%

dels professors en tenen molt poc, un 31% en disposen i un 24% no tenen cap tipus d'aquest material.

Gràfic 3: Representació de la disposició de material per practicar AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

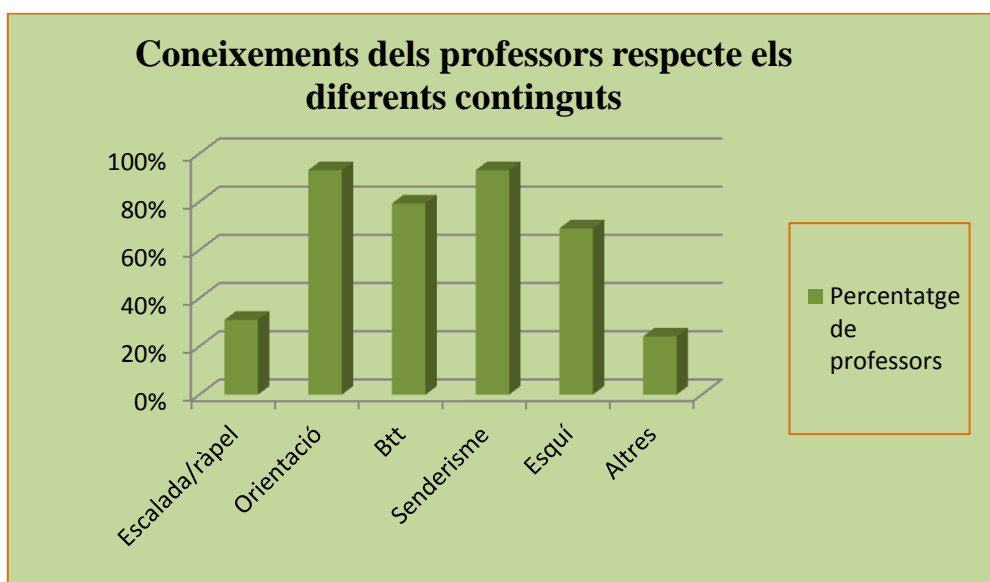
La proximitat del centre respecte en un espai on poder realitzar AMN fa referència a espais naturals on poder realitzar curses d'orientació, senderisme, BTT i també a espais no naturals com per exemple un rocòdrom interior. Comentar que és un aspecte important alhora de poder practicar aquestes activitats a les classes d'Educació Física. Com es pot veure en el següent gràfic la gran majoria de centres tenen espais naturals al costat o a prop.

Gràfic 4: Representació de la proximitat dels centres respecte a un espai on poder practicar AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

Per poder entendre la realització del bloc de continguts d'AMN a les classes d'Educació Física i com veurem més endavant, la formació i coneixements del professor respecte a aquestes activitats és molt important, de manera que es

plantejaven diferents tipus d'AMN i els professors havien d'indicar en les que tenien coneixements. En el següent gràfic podem veure els resultats de la pregunta i com es pot observar la majoria dels professors tenen coneixements en la majoria de les activitats. Trobem un 93% dels professors que tenen coneixements en Orientació i Senderisme. La BTT i l'esquí també resulten ser activitats amb força experiència per part del professorat. No obstant, en l'escalada només un 30% tenen coneixements.

Gràfic 5: Representació dels coneixements i experiència en AMN dels diferents professors.
Font: Elaboració pròpia.

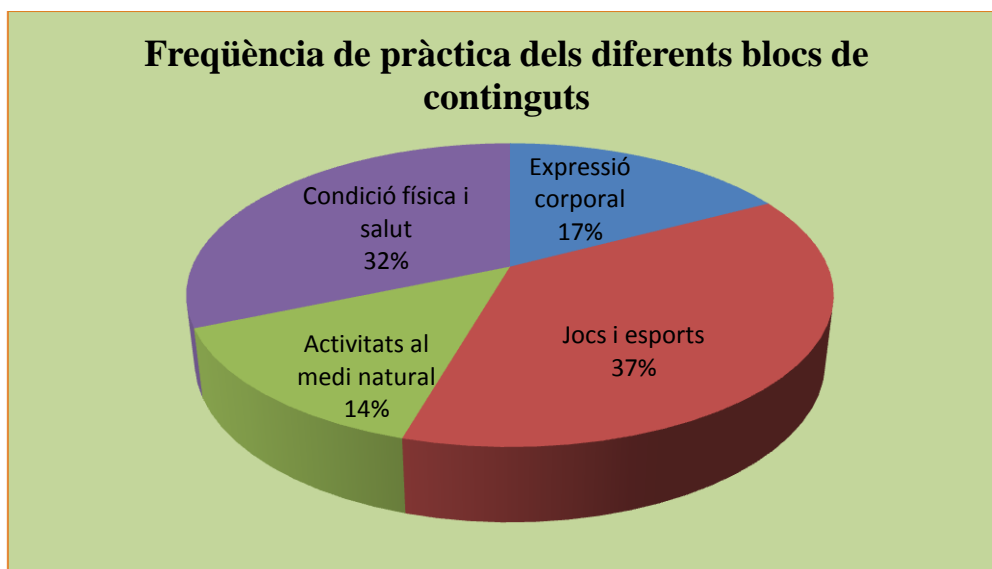
5.3 Resultats relacionats amb la realització d'AMN a les classes d'EF per part dels professors

En aquest apartat veurem els resultats obtinguts de les preguntes relacionades amb la pràctica d'aquestes activitats, amb la freqüència i amb la manera com es desenvolupen.

Per tal de saber si el bloc de continguts d'activitats al medi natural era tractat com els altres blocs de continguts (jocs i esports, condició física i salut i expressió corporal) es va plantejar una pregunta on es presentaven els diferents blocs de continguts i s'havia d'ordenar de 1 a 4 (1 al que es feia menys i 4 el que més).

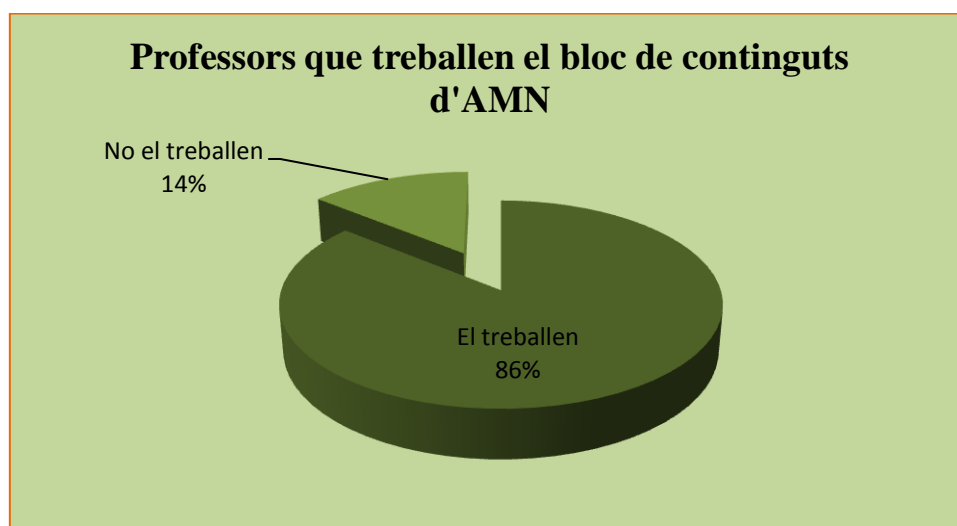
D'aquesta manera en el següent gràfic es pot veure el percentatge de freqüència dels diferents blocs. Com queda demostrat, el bloc de continguts que es treballa més és el de jocs i esports. Amb un percentatge similar trobem el de condició física i salut sent aquest dos blocs de continguts els més treballats pels professors. En un segon terme i

amb percentatges molt inferiors, trobem l'expressió corporal amb un 17% i com a bloc menys treballat les activitats al medi natural (14%).

Gràfic 6: Representació de la freqüència de pràctica dels diferents blocs de continguts. *Font: Elaboració pròpia.*

Per altre banda es buscava saber aquells professors que treballen el bloc de continguts d'AMN i els que no el treballen, ja que amb la pregunta anterior no es preguntava directament. Com podem veure en el següent gràfic, la gran majoria d'ells les treballen representant el 86% del professorat, el qual correspon a un total de 25 professors. Per altre banda trobem els que no ho treballen representant un 14% dels professors i corresponent a un total de 4 professors.

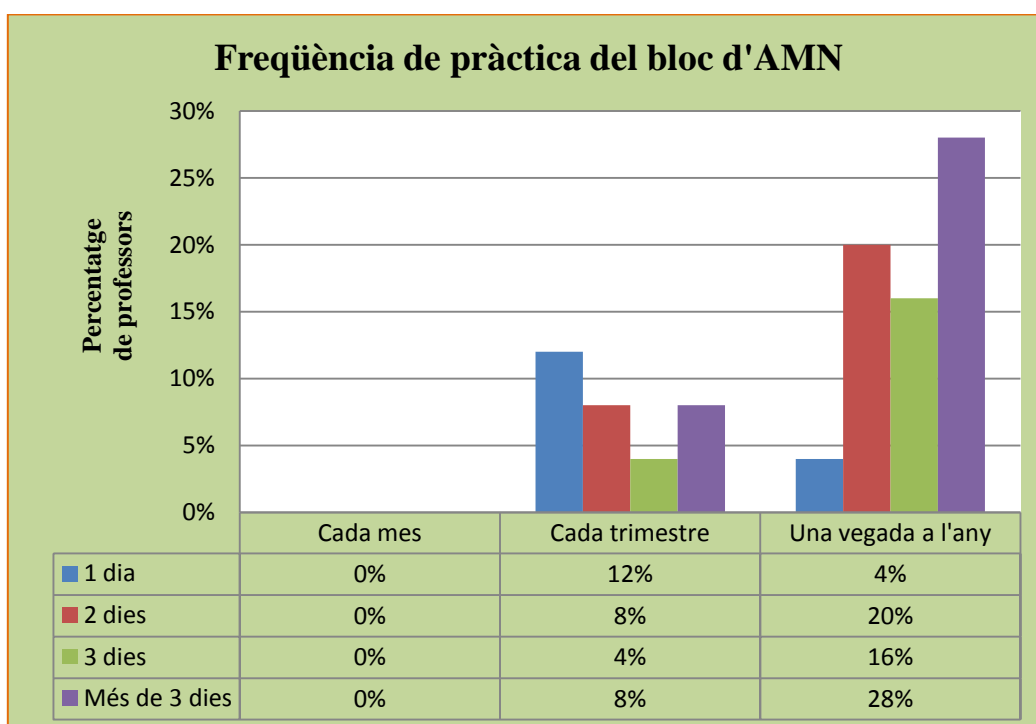

Gràfic 7: Representació del percentatge de professors que treballen aquest bloc de continguts. *Font: Elaboració pròpia.*

Un cop obtinguts els resultats d'aquells professors que ho treballen, es plantejaven una sèrie de preguntes per ells (excloent els que no ho treballen) amb l'intenció de saber la freqüència de pràctica d'aquest bloc de continguts. Per fer-ho es plantejaven dues preguntes. Per una banda els cops que les duïen a terme durant l'any, ja sigui cada mes, cada trimestre o un cop a l'any i per altre banda se'ls preguntava els dies que hi destinaven i les opcions eren: 1 dia, dos dies, tres dies o més de tres. L'objectiu era saber si els que asseguraven treballar-ho ho treballaven sovint o només ho feien puntualment.

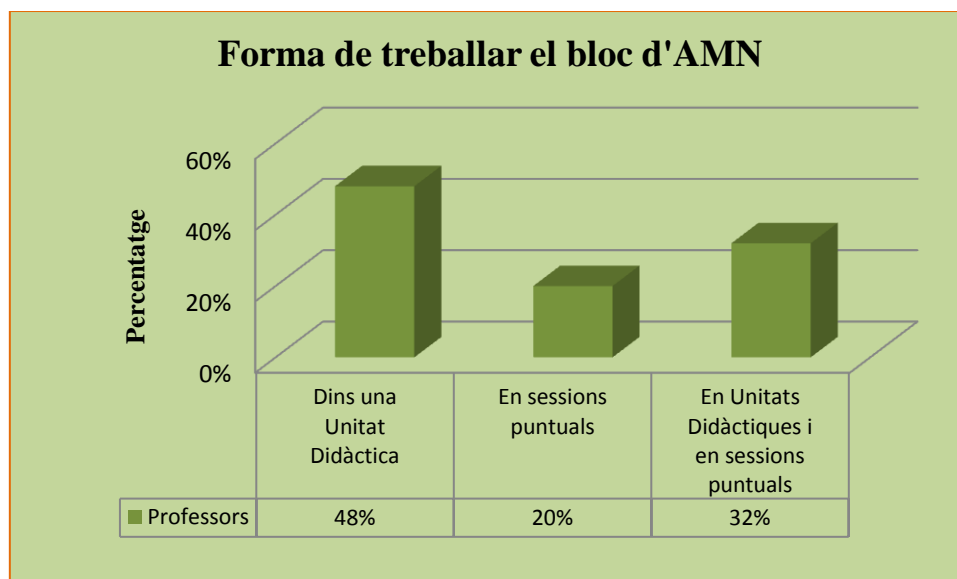
Com podem veure en el gràfic, trobem els cops que hi destinen i dins de cada opció es divideix pels dies de pràctica. Pel què fa als resultats, la majoria de professors només ho treballen una vegada a l'any (68%) mentre que la resta ho fan cada trimestre. No hi ha cap professor que ho treballi mensualment. Pel què fa als dies que hi dediquen podem veure que hi ha força diversitat destacant amb un 28% els que ho treballen més de 3 dies un cop a l'any.

Gràfic 8: Representació de la freqüència de pràctica del bloc d'AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

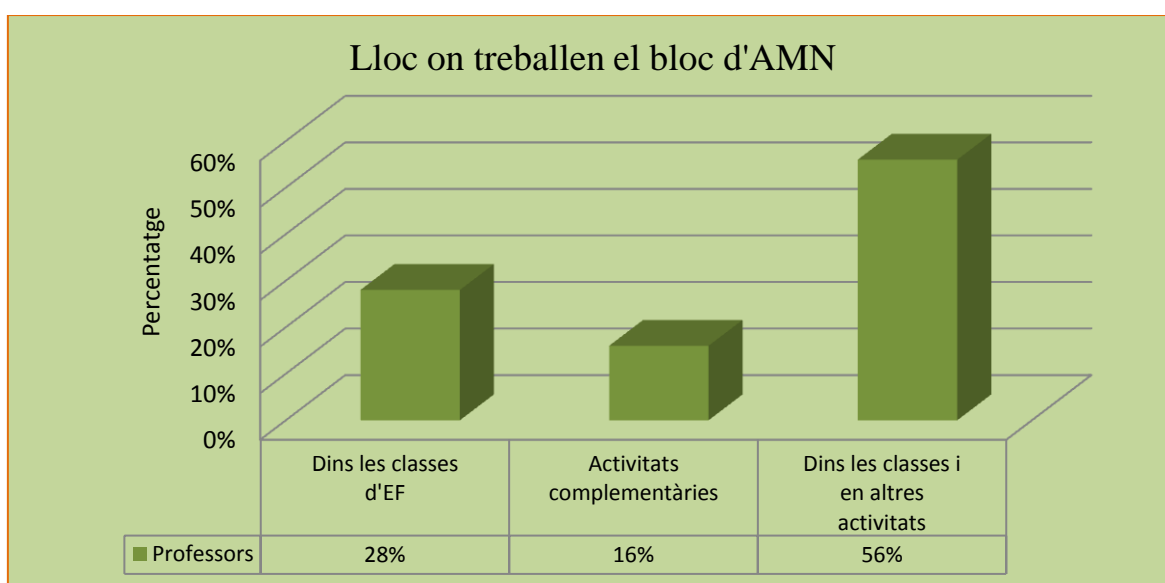
Després de saber la freqüència es buscava saber la forma com treballen aquestes activitats (els que si les treballen), ja sigui dins d'una Unitat Didàctica on hi han uns objectius, uns criteris d'avaluació, una progressió dels continguts o simplement es treballen sessions puntuals. Cal destacar com es pot veure en el següent gràfic que el 48% dels professors ho treballen dins d'una Unitat Didàctica i el 32% ho fan de les dues formes. D'aquesta manera podem veure que un total del 80% dels professors

que si ho treballa ho fa dins d'Unitats Didàctiques . Pel què fa a els professors que ho treballen en sessions puntuals representen un 20%.

Gràfic 9: Representació de la forma de treballar les AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

Un altre aspecte important dels professors que les treballen, era saber si les treballaven dins de les classes d'Educació Física o les treballaven amb activitats complementàries (sortides d'un dia, setmana d'esquí, entre d'altres). Pel què fa als resultats destacar que un 84% les treballen dins les classes d'Educació Física i que un 16% no les treballa mai dins les classes sinó que ho fan a través d'activitats complementàries.

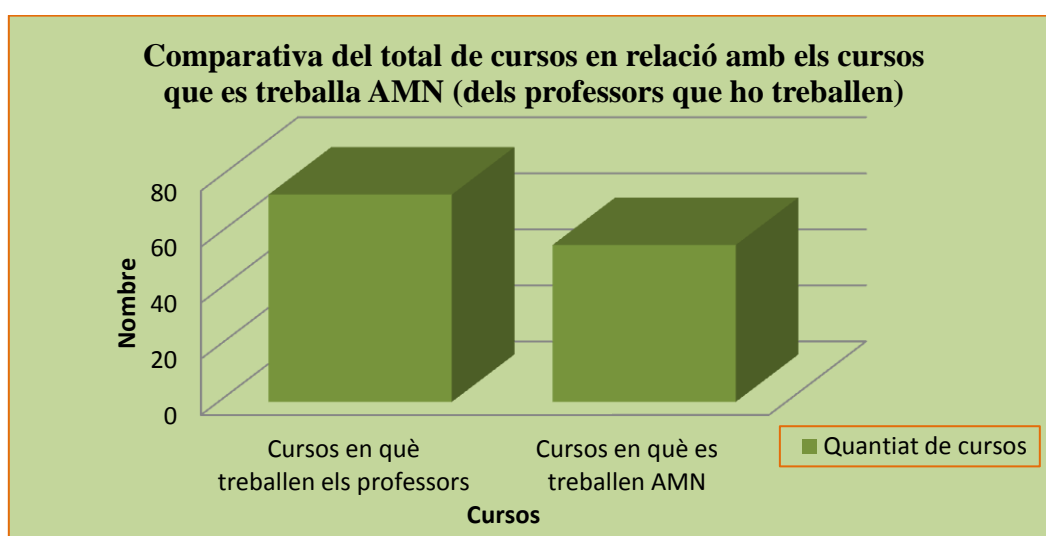

Gràfic 10: Representació del lloc on es treballen les AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

Per tal d'anar més lluny i comprovar si les AMN es desenvolupen tal i com s'exposa en el currículum es van plantejar dues preguntes. En la primera es demanava els cursos en què treballaven com a professors d'Educació Física (marcar les diferents opcions: 1er, 2on, 3er i 4rt) i en l'altre els cursos que treballaven les AMN. L'objectiu era saber si els que asseguraven treballar aquestes activitats ho feien amb tots els cursos amb què treballaven.

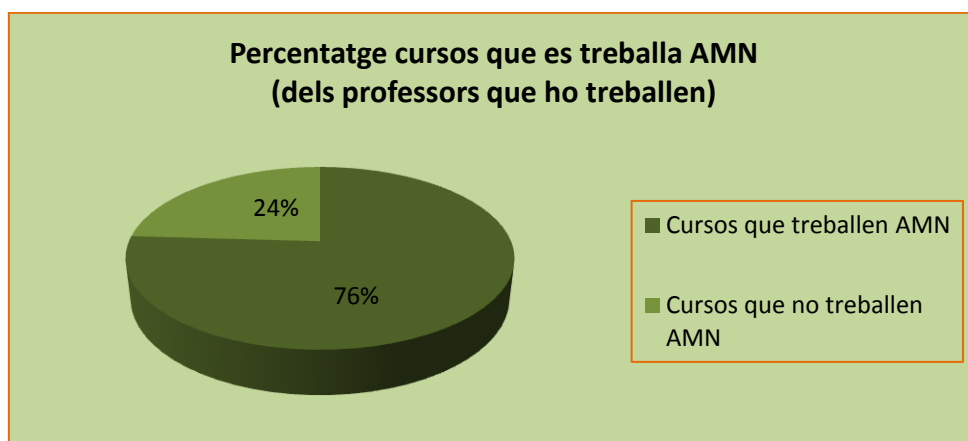
En el següent gràfic dels professors que asseguren treballar aquestes activitats es pot veure en una barra el total de cursos de la ESO en què treballen com a docents i en l'altre es pot veure els cursos on els mateixos professors hi treballen les AMN.

Com es pot comprovar hi ha una diferència entre els dos, de manera que hi ha professors que treballen les AMN però no ho fan en tots els cursos on treballen.

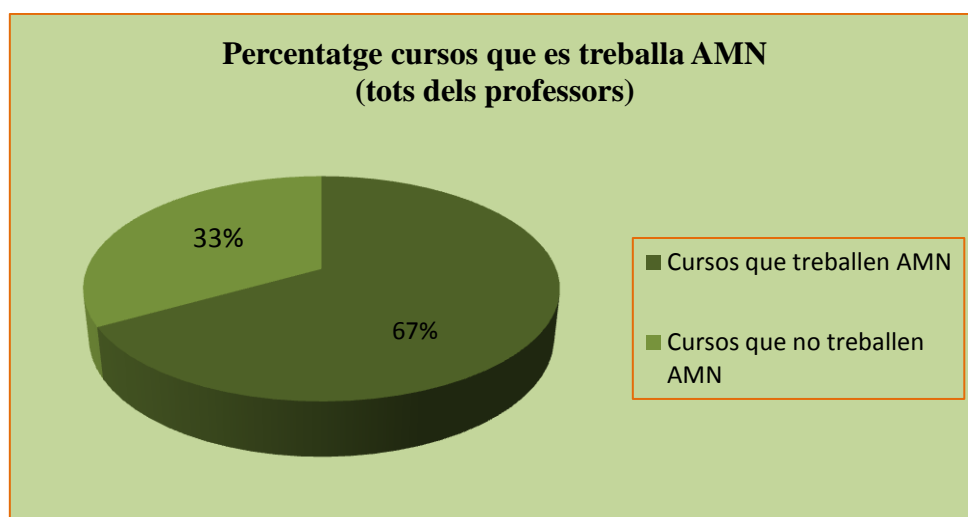
Gràfic 11: Comparació dels cursos en què treballen els professor (que fan AMN a les classes) i dels cursos en què es treballen aquestes activitats. *Font: Elaboració pròpia.*

En el següent gràfic es pot veure el percentatge de cursos que treballen les AMN i els que no les treballen, dels professors que realitzen activitats al medi natural. Per tant es pot veure que hi ha un part important de cursos on no es treballen aquestes activitats.

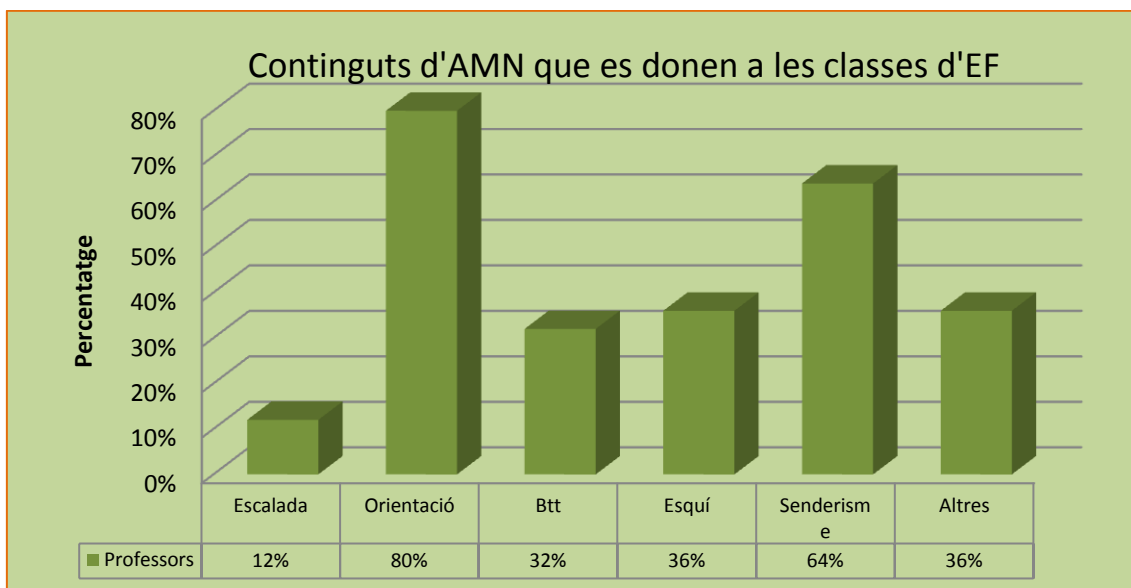
Gràfic 12: Comparació dels cursos en què treballen els professor (que fan AMN a les classes) i dels cursos en què es treballen aquestes activitats. *Font: Elaboració pròpia.*

Per tal de fer més evident la poca practica es plantegen els resultants de l'anterior pregunta però afegint els professors que no ho treballen. Com podem veure hi ha un 33% dels cursos que no s'hi treballa cap mena d'AMN.

Gràfic 13: Representació del percentatge de cursos en què es treballen les AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

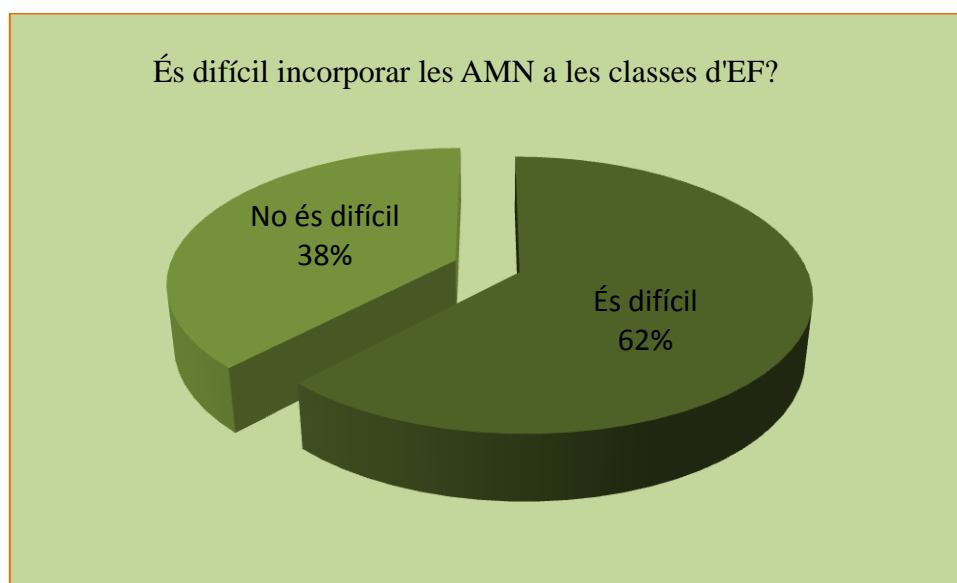
Pel què fa als continguts que es donen dins d'aquest bloc de continguts es va plantejar una pregunta on es proposaven les activitats més importants. Si mirem el següent gràfic podem veure que destaca per sobre els altres el contingut l'orientació ja que el treballen el 80% dels docents enquestats. També té un percentatge alt el senderisme ja que el treballen el 64% dels professors. Ja amb un percentatge força inferior trobem l'esquí i la BTT i un 36% del professors que realitzen altres activitats al medi natural. Amb un baix percentatge trobem l'escalada, que només la treballen un 12% del professorat.

Gràfic 14: Representació dels continguts que es treballen del bloc d'AMN. *Font: Elaboració pròpia.*

5.4 Resultats relacionats amb els factors de limitació de les AMN a les classes d'EF

Per saber l'opinió dels professors respecte a la dificultat d'introduir les AMN a les classes d'Educació Física es va plantejar la pregunta de si creien que era difícil o no. En el següent gràfic circular podem veure com un 62% del professorat creu que és difícil incorporar-les a les classes i un 38% creu que no és difícil.

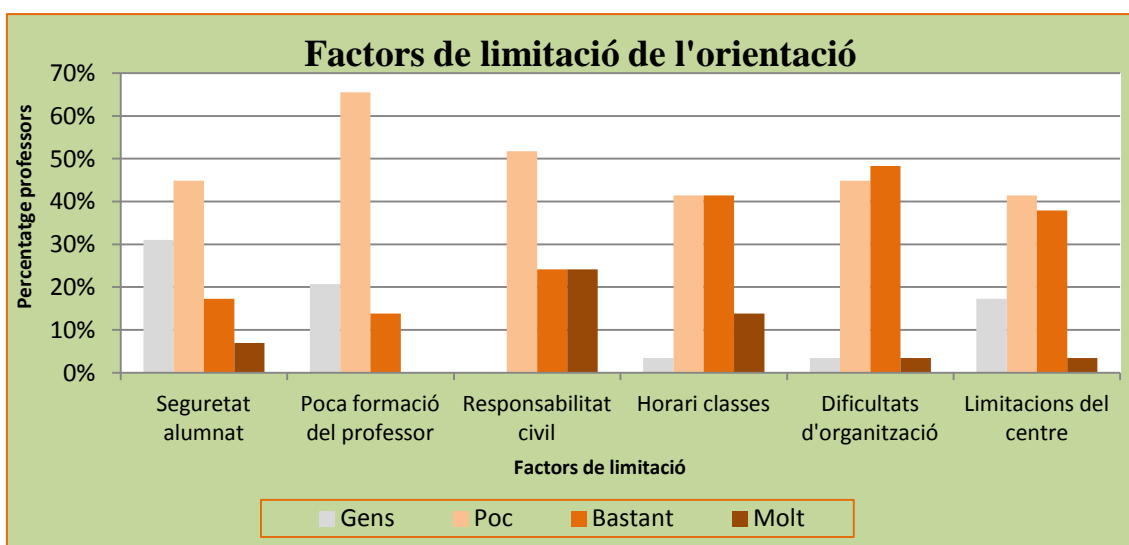

Gràfic 15: Representació sobre l'opinió del professorat sobre si és difícil l'incorporació de les AMN a les classes d'EF. *Font: Elaboració pròpia.*

Vist l'opinió dels professors i per tal de saber el perquè de la poca pràctica d'aquestes activitats, es van plantejar una sèrie de factors de limitació que dificulten la incorporació d'aquestes a les classes d'EF. Trobem la seguretat de l'alumnat, la poca formació del professor, la responsabilitat civil del professor, l'horari reduït d'EF, les dificultats d'organització d'aquestes activitats i les limitacions del centre (de material, d'infraestructures, econòmiques). Cada un dels factors es valorava segons si era gens, poc, bastant o molt important. De manera que si un factor és "molt" important vol dir que és un factor que fa difícil dur a terme l'activitat. Aquests factors es plantejaven a cada una de les activitats (escalada, orientació, senderisme, BTT i esquí).

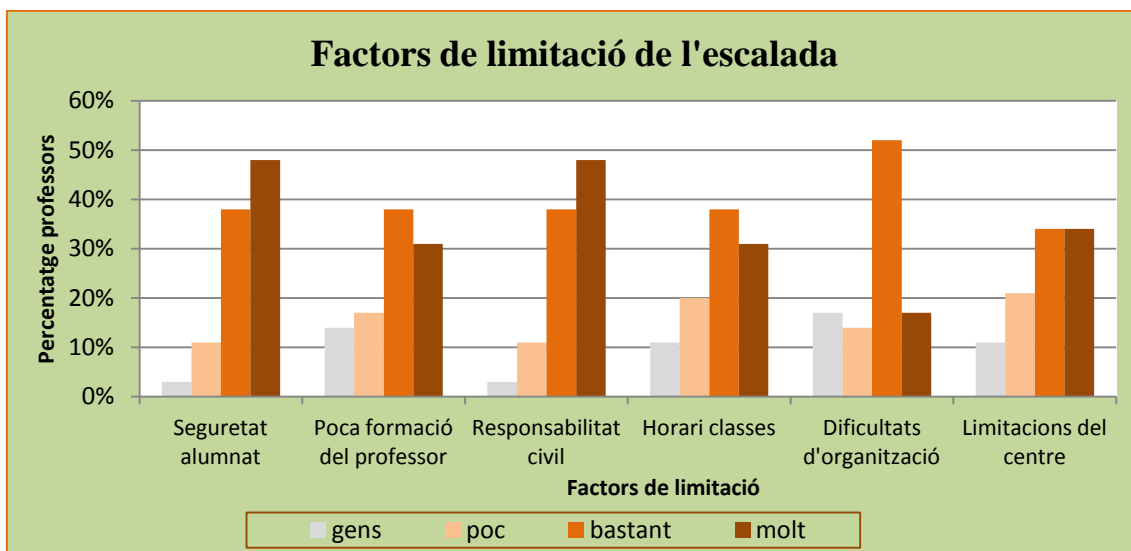
A continuació es presenten els diferents gràfics de les diferents activitats:

Orientació: Com podem veure en el gràfic, els diferents factors no suposen una gran limitació pel professorat, ja que abunda el "poc" important. Pel què fa a l'horari de classes, les dificultats d'organització i les limitacions del centre, el "bastant" agafa força importància ja que representa el voltant del 40% de les respostes. També cal destacar el 24% del professorat que creuen que la responsabilitat civil és un factor molt limitant.

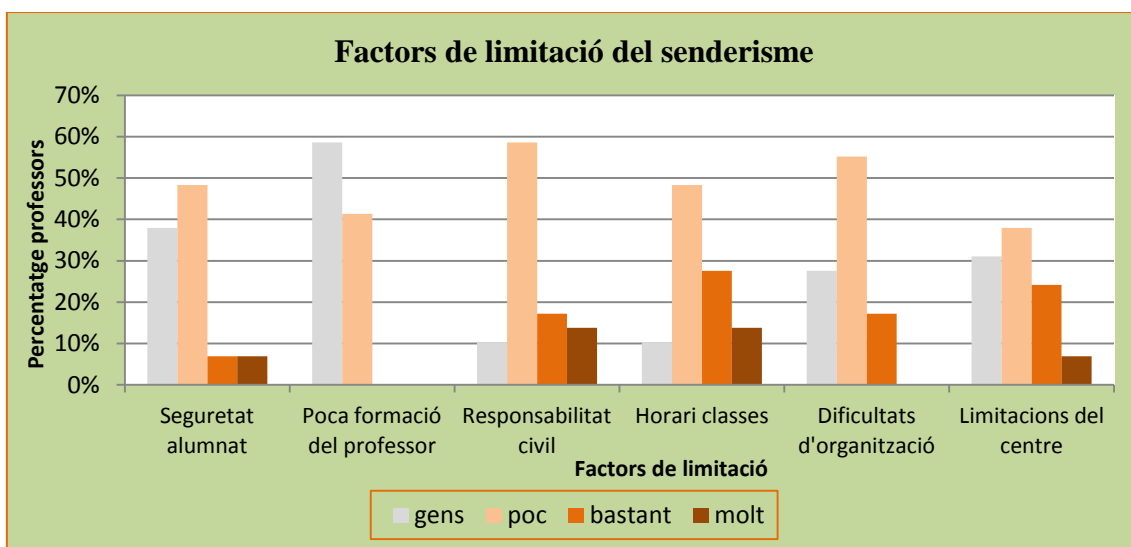
Gràfic 16: Representació dels factors de limitació de l'orientació. *Font: Elaboració pròpia.*

Escalada: Pel què fa a l'escalada podem veure que pels professors els diferents factors de limitació són bastant i molt importants ja que són representats per la majoria d'aquests. En canvi les respostes de "gens" i "poc" tenen un percentatge molt més baix. Un altre aspecte a destacar és que la seguretat de l'alumnat i la responsabilitat civil del professor són els factors de limitació més importants. En aquests dos factors podem veure que quasi un 50% del professorat els troba molt limitants.

Gràfic 17: Representació dels factors de limitació de l'escalada. *Font: Elaboració pròpia.*

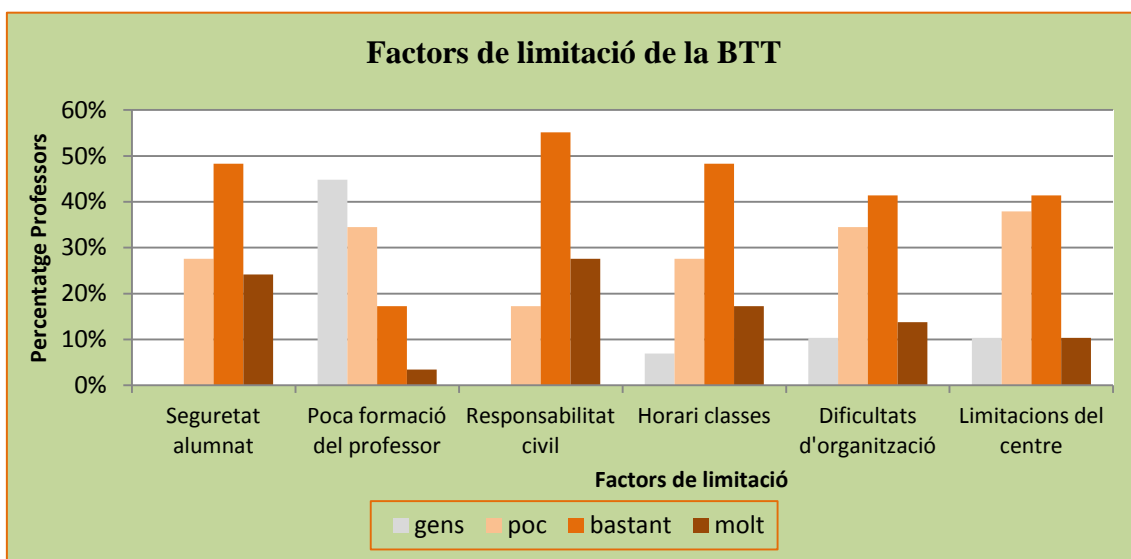
Senderisme: Pel què fa a aquesta activitat podem veure que no suposa una limitació gaire gran pels professors ja que cada un dels factors i predomina el “poc” i el “gens” important. Un exemple és la poca formació del professorat ja que no hi ha cap professor que ho trobi bastant o molt important. L’horari de classes suposa el factor més limitant pel què fa a aquesta activitat.

Gràfic 18: Representació dels factors de limitació del senderisme. *Font: Elaboració pròpia.*

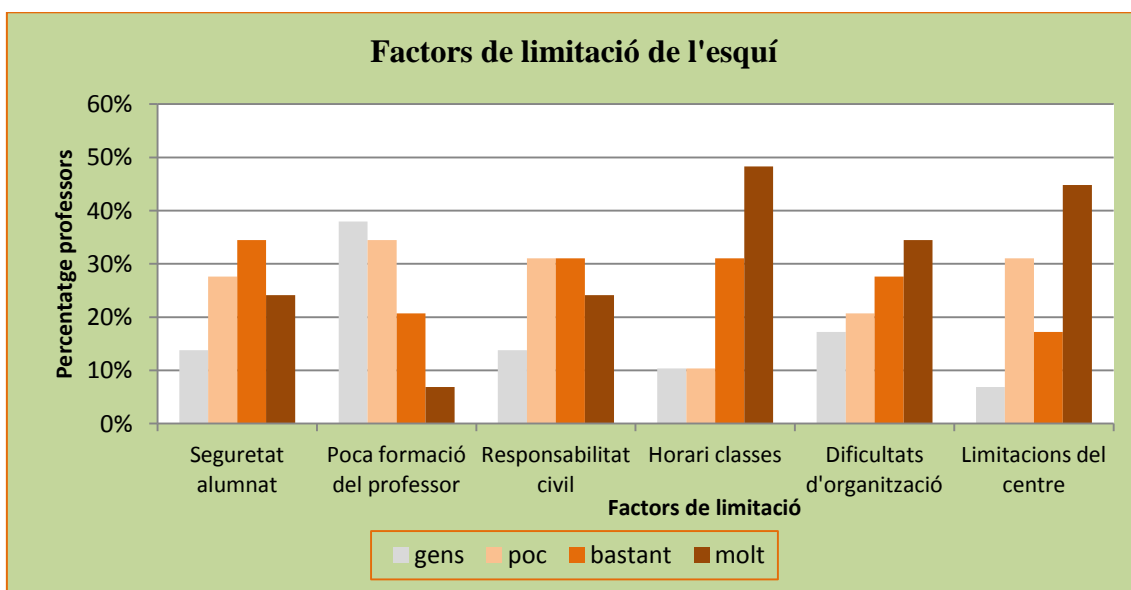
Btt: Com podem veure en el següent gràfic, els professors ho trobem una activitat bastant limitant en la majoria de factors. El factor de limitació menys important pels professors és el de la formació, ja que la majoria ho troben gens i poc important alhora de dur-ho a terme. Per altre banda trobem els altres factors amb un percentatge força important del “bastant”, estant entre el 40% i 50% dels professors. Podem destacar el factor de la responsabilitat civil amb els valors més alts de limitació amb un 55% dels

professors que el troben bastant limitant i un 28% que el troben molt limitant. En general podem que alhora de treballar la BTT a les classes esdevé una activitat amb forces factors de limitació.

Gràfic 19: Representació dels factors de limitació de la BTT. Font: Elaboració pròpia.

Esquí: Si ens fixem amb el següent gràfic, podem veure que en els factors de seguretat, poca formació i responsabilitat civil, les respostes dels professors estant força repartides pel què fa a limitació destacant la formació del professor com el factor menys limitant. Per altre banda trobem l'horari de classe, les dificultats d'organització i les limitacions del centre amb uns nivells més alts de limitació. En aquest cas el "molt" esdevé l'opció més escollida pels professors. Podem veure que en l'horari de classe gairebé un 50% dels professors ho troba molt limitant alhora de dur a terme aquesta activitat.

Gràfic 20: Representació dels factors de limitació de l'esquí. Font: Elaboració pròpia.

En la següent taula, per tal de comprendre més els factors de limitació, podem veure de cada una de les activitats, els valors obtinguts de l'opció "molt" de cada factor. És a dir que podem veure els percentatges de la màxima limitació dels anteriors gràfics i d'aquesta manera ens permet compara-ho amb les diferents activitats.

Com podem veure, en l'orientació i el senderisme, els percentatges obtinguts de la màxima limitació (molt limitant) són força baixos i per tant ens demostren que els diferents factors de limitació no són gaire importants alhora realitzar aquestes activitats. Pel què fa a la resta d'activitats podem veure que els percentatges de la màxima limitació són força importants, ja que trobem l'escalada com l'activitat on hi ha un percentatge més alt de professors que troben els diferents factors molt condicionants, amb valors de quasi un 50%. La segona activitat que suposa més limitacions és l'esquí i després trobem la BTT. Si ens fixem amb el factor de limitació que obté un percentatge més alt de "molt" limitant és la responsabilitat civil seguit de l'horari de classe i la seguretat.

Percentatges de la màxima limitació de cada un dels factors dels diferents continguts

Factor de limitació /Contingut	Orientació	Escalada	Senderisme	BTT	Esquí
Seguretat	7%	48%	7%	24%	24%
Poca formació	0%	31%	0%	3%	7%
Responsabilitat civil	24%	48%	14%	28%	24%
Horari classe	14%	31%	14%	17%	48%
Dificultats organització	3%	17%	0%	14%	34%
Limitacions centre	3%	34%	7%	10%	45%

Taula 1: Respostes dels percentatge de màxima limitació. *Font: Elaboració pròpia.*

En la següent taula, podem veure de cada una de les activitats els percentatges de professors que han respost l'opció de "gens" limitant. Per tant els percentatges alts són sinònims de què els factors no són condicionants pels professors. Com podem veure, el senderisme és l'activitat on els diferents factors de limitació influeixen menys alhora de dur-la a terme. Si mirem la poca formació podem veure que un 60% del professorat ho troba "gens" limitant. L'orientació també té valors alts pel què fa a seguretat i limitacions del centre, tot i que la resta de factors tenen un percentatge molt baix, per tant si que són limitants. L'esquí i la BTT tenen percentatges baixos menys amb la poca formació que ens indica que la majoria de professors tenen coneixements sobre aquestes activitats i que per tant no suposa una limitació. Aquest mateix factor de limitació és el que té un percentatge més alt, ja que molts dels professors el troben

“gens” important alhora de fer les diferents activitats. Per tant demostra ser el factor menys limitant.

Percentatges de la mínima limitació de cada un dels factors dels diferents continguts					
Factor de limitació /Contingut	Orientació	Escalada	Senderisme	BTT	Esquí
Seguretat	31%	3%	38%	0%	14%
Poca formació	21%	14%	59%	45%	38%
Responsabilitat civil	0%	3%	10%	0%	14%
Horari classes	3%	10%	10%	7%	10%
Dificultats organització	3%	17%	28%	10%	17%
Limitacions del centre	17%	10%	31%	10%	7%

Taula 2: Respostes dels percentatge de la mínima limitació. *Font: Elaboració pròpia.*

6. Discussió

Després d'haver exposat els resultats i d'haver comentat les diferents gràfiques, a continuació s'analitzaran, es discutiran i es relacionaran els diferents resultats obtinguts per tal d'entendre més bé la situació actual de les activitats al medi natural a les classes d'Educació Física.

Per exposar-ho d'una forma més detallada es dividirà aquest apartat amb les diferents temàtiques, de manera que es tractarà les característiques dels centres i dels professors enquestats d'una forma general i en relació amb les AMN, la realització d'AMN a les classes d'EF i els factors de limitació d'aquestes activitats.

6.1 Característiques dels centres i dels professors

Com hem pogut veure en el primer gràfic, la majoria dels professors tenen una experiència de més de 10 anys, seguint amb els que porten d'entre 6 i 10 anys treballant. Amb aquests resultats podem veure que la majoria de professors que estan treballant en els centres del radi d'acció del present estudi tenen forces anys d'experiència en aquest sector. També em pogut veure que la majoria de professors (73%) ocupen una plaça fixa de manera que les activitats que realitzin amb els seus alumnes no variaran gaire al llarg dels anys degut a què no hi haurà canvis de professors. Personalment penso que en aquest cas aquells professors que no realitzin activitats al medi natural a les classes d'EF seguiran sense dur-les a terme i per tant els alumnes d'aquests centres no adquiriran coneixements d'aquest àmbit. Per altre banda s'ha pogut demostrar que la majoria de centre educatius són públics seguits en menor nombre pel centres concertats.

6.2 Característiques dels centre i dels professors en relació amb les AMN

En aquest apartat ja ens centrem amb les activitats al medi natural i la relació amb els centres educatius i el professorat.

Com comenta Olivera (2011) els centres han de poder disposar tant d'espais interiors com exteriors per poder desenvolupar les diferents activitats, d'aquesta manera i tal com es pot veure en el gràfic 2, el 62% del professorat assegura disposar de poques instal·lacions per dur a terme activitats al medi natural mentre que un 24% no en disposa. Això em fa pensar que la majoria de centres no estan preparats per acollir certes activitats, o que potser molts dels professors no són capaços de veure les possibilitats que ofereixen els espais del centre tal i com assegura López González

(1988,) citat a López i Estapé (2002). D'aquesta manera puc extreure que les limitacions del centre poden suposar un factor de limitació pel què fa als professors participants a l'estudi.

Per altre banda i en relació amb el tema de les instal·lacions trobem el material que disposen per realitzar activitats al medi natural i com ens indica el gràfic 3, un 45% del professorat assegura disposar de poc material mentre que un 24% no en disposen de cap tipus. Com he comentat anteriorment, aquest fet pot esdevenir una limitació per part dels professors alhora de realitzar aquestes activitats.

D'altre banda, en el gràfic 4 on s'exposen els resultats de la proximitat del centre respecte a espais on realitzar aquestes activitats cal destacar que en la majoria de casos hi han espais al costat o a prop. En relació a aquests resultats, comentar que s'ha de tenir en compte que la zona on s'ha realitzat l'estudi (Vic i poblacions del voltant) hi abunden els espais d'aquest tipus, ja que la majoria de centres estan a les afores de les diferents poblacions. Personalment penso que en el cas d'haver fet l'estudi a l'àrea metropolitana de Barcelona els resultats haurien estat molt diferents. Per tant, tot hi veure que hi ha una deficiència en quan a instal·lacions i a material la zona on es troben aquests centres permet la pràctica de les AMN.

Referent al gràfic 5, que ens parla de l'experiència i coneixements del professorat en relació a les diferents activitats al medi natural, podem veure que la majoria demostren tenir coneixements en la majoria d'esports. Destaquen el senderisme i les curses d'orientació ja que la majoria de professors assegura tenir-ne coneixements. La BTT i l'esquí també són activitats amb una bona presència pel què fa a coneixements però ja s'experimenta un menor nombre en el percentatge. Cal destacar l'escalada que només un 31% dels professors en tenen coneixements i experiència. D'aquesta manera es pot intuir que serà un esport poc treballat a les classes d'EF.

Tal com comenta Sáez (2010) serà un factor molt important alhora de dur a terme aquestes activitats a les classes d'EF. D'aquesta manera i observant que la majoria de professors tenen coneixements amb aquestes activitats no ha de suposar un problema n'hi un factor de limitació poder-les introduir a les sessions.

6.3 Realització d'AMN a les classes d'EF

L'objectiu d'aquest apartat és reflectir la pràctica que hi ha als centres educatius en relació a les AMN, analitzant la freqüència en què es treballen i com es duen a terme.

S'ha de dir que alhora de realitzar el present estudi es partia amb l'idea que era un bloc de continguts poc treballat per la majoria de professors tal com hem pogut veure en números estudis en el marc teòric.

Pel què fa al gràfic 6, on s'exposa la freqüència de pràctica dels diferents blocs de continguts, podem veure com el bloc d'activitats al medi natural és el menys treballat pels professors. Els blocs de continguts de Jocs i Esports i Condició Física i Salut, són els més treballats, amb un gran diferència respecte als altres dos. D'aquesta manera queda evidenciat que el bloc de continguts d'AMN és el que té menys protagonisme a les classes d'EF. També cal comentar que aquest estudi reafirma el què comenten Delgado et al. (2009) i Sáez (2010) quan ens parlen de què és el bloc menys treballat.

D'altre banda i seguint amb la pràctica d'aquestes activitats als centres educatius, podem veure el gràfic 7, que ens permet saber els professors que no treballen aquest bloc de continguts. Els resultats són un 14% dels professors que no els treballa i un 86% que si ho fan. S'ha de dir que el percentatge és força baix si ho comparem amb l'estudi de Peñarrubia et al. (2011) que asseguren que un 22,14% del professorat no ho treballa. No obstant, s'ha de dir que com recull el currículum de la ESO és un bloc de continguts que apareix en tots els cursos i que hauria de ser treballat. Per tant si els professors haguessin de seguir les pautes del currículum haurien d'incloure aquestes activitats dins la programació anual cosa que un 14% no fa.

Cal comentar, que no hi ha una relació entre els professors que no ho realitzen i la disposició de material i instal·lacions i la proximitat en espais on poder realitzar AMN. S'ha de dir que els motius de què aquests professors no realitzin aquestes activitats no va lligat n'hi a la disposició d'espais i instal·lacions n'hi a la proximitat d'aquests tipus d'espais.

Un cop sabem els professors que no ho realitzen passarem a analitzar la forma com ho duen a terme aquells que si que ho fan.

Referent al gràfic que ens mostra la freqüència de pràctica, podem veure que no hi ha cap professor que treballi aquestes activitats mensualment. Un nombre inferior dels professors ho fan cada trimestre (un 32%) i el 68% dels professors ho fan una vegada a l'any. Per tant tot i realitzar aquestes activitats molts dels professors només les treballen una vegada a l'any. Aquestes dades es veuen complementades pel dies que hi dediquen. Podem veure com els que ho fan cada trimestre el resultat més alt és els que només i dediquen un dia, d'aquest manera tot i treballar-ho mensualment les hores de pràctica són mínimes. D'altre banda però, destacar que hi ha un 8% dels professors que hi dedica més de tres sessions trimestralment, considerant una bona

freqüència de pràctica. En relació als que ho fan un cop a l'any destacar que un 20% només hi dediquen 2 dies i que un 4% només un. Aquest grup de professors mostren treballar molt poc el bloc de continguts d'AMN. No obstant, comentar que abunden els professors que hi dediquen més de 3 sessions representant un 28% del total.

S'ha de dir que el nombre de professors que ho treballa només un cop a l'any (68%) té molt a veure amb els resultats de l'estudi de Peñarrubia et al. (2011), on un 62% del professorat les realitzen un cop a l'any.

D'altre banda i si ens fixem amb els resultats del gràfic 9, on s'exposen els resultats sobre la manera de treballar aquestes activitats, es pot veure clarament que la majoria de professors ho treballen dins d'Unitats Didàctiques de manera que es treballen amb una sèrie de continguts, objectius, criteris d'avaluació, etc. D'aquesta manera demostren que ho treballen correctament. Tot i això, s'ha de tenir present que un 20% del professorat que assegura treballar les AMN a les classes d'EF no les treballa dins d'Unitats Didàctiques sinó que ho fa en sessions puntuals sense que hi hagi una progressió de continguts n'hi uns objectius concrets.

En el gràfic 10, es pot veure com la majoria dels professors treballen aquestes activitats dins les classes d'EF i com només un 16% ho fa en activitats complementàries. S'ha de dir que aquests resultats són positius pel que fa a la bona pràctica de les activitats ja que la majoria de professors que les realitza ho fa dins les classes d'EF.

Per tal de veure si els professors realitzaven AMN amb tots els cursos amb què treballaven, es va plantejar una doble pregunta, que permetés veure el nombre total de cursos que treballaven i el nombre total de cursos en què es duïen a terme aquestes activitats. S'ha de dir que els resultats són molt interessants ja que demostren que molts professors que asseguren realitzar activitats al medi natural no ho fan amb tots els cursos en què treballen.

D'aquesta manera, en el gràfic 11, podem veure com la columna que representa els cursos totals és més alta que els cursos en què es fan aquestes activitats, de manera que hi ha un total de 18 cursos (dels professors que realitzen AMN) en què els professors no treballen aquestes activitats.

Aquestes dades s'expressen en el gràfic 12 amb percentatges de manera que es pot veure com un 24% dels cursos (on treballen els professors que realitzen aquestes activitats) no si realitza cap tipus d'activitat al medi natural, mentre que el 76% dels cursos si. queda en evidència que tot i treballar aquestes activitats no és sinònim de què s'apliqui a tots els cursos. Per altre banda en el gràfic 13, es presenten les dades

totals afegint els professors que no realitzen activitats al medi natural de manera que el percentatge de cursos que no es treballa augmenta. D'aquesta manera es pot afirmar que de tots els centres que inclou l'estudi un 33% dels cursos no si treballa cap mena de contingut d'activitats al medi natural mentre que el 67% dels cursos si que es treballa.

Per altre banda, en el gràfic 14 es mostren els continguts treballats pels professors d'EF i destaca com el més treballat l'orientació amb un 80% del professorat. El senderisme és el segon més treballat amb un 64%. Aquestes respostes tenen molt a veure amb el gràfic 5 on s'exposaven els coneixements dels professors. Es pot veure que l'orientació i el senderisme són els continguts que coneixen més els professors. Aquests resultats tenen molt a veure amb els estudis presentats en el marc teòric on afirmen ser els dos continguts més treballats.

Per tant es pot veure una estreta relació entre els coneixements (dels diferents continguts) que tenen els professors i els continguts que es treballen més a les aules. Podem veure que l'esquí i la BTT són treballats per un nombre inferior de professors al voltant d'un 35%. Es de destacar l'opció d'altres activitats que es treballada per un 36%. Això demostra que hi han altres activitats que no es contemplaven en aquest estudi que també es treballen. L'escalada és el contingut menys treballat. D'aquesta manera i d'acord amb els estudis de Fernandez (2000) i Granero et al. (2010), es pot afirmar que no es treballen gaires continguts de les AMN.

6.4 Factors de limitació

Com a últim apartat trobem els factors de limitació que permeten veure el perquè de la poca pràctica de segons quines activitats.

Per una banda trobem un 62% dels professors que creu que és difícil introduir aquestes activitats al medi natural, tal i com s'exposa en el gràfic 15. S'ha de dir que és un resultat rellevant ja que demostra que una majoria dels professors creuen que aquests continguts són difícils de dur a terme a les classes. No obstant un 48% creu que no és difícil. Aquesta resposta està estretament relacionada amb els factors de limitació que es presenten en els següents gràfics.

En el primer gràfic dels factors de limitació (veure gràfic 16) es pot veure que l'orientació no suposa una limitació gaire gran alhora de dur-ho a terme a les classes d'EF. Com es pot veure en la majoria de factors de limitació que es presenten els professors creuen que són "gens" o "poc" importants. Els factors que si que suposen una limitació més important són el de la responsabilitat civil del professor, que fa

referència a la responsabilitat que té alhora de realitzar curses d'orientació i a les dificultats d'organització i horari de classes. Aquests dos últims es pot atribuir a què organitzar una cursa pot suposar forces dificultats amb el reduït horari que es disposa, ja que s'ha de muntar prèviament. Davant d'aquest fet i tal com exposen Baena et al.(2014), es pot utilitzar circuits fixos de manera que no s'ha de muntar prèviament.

En relació a l'Orientació, destacar que en el factor de poca formació la majoria de professors responen que és poc important. Això està lligat amb la gràfica dels coneixements i experiència on la majoria de professors domina aquest contingut.

Pel què fa a l'escalada, es pot veure que el gràfic (veure gràfic 17) canvia molt respecte a l'anterior. La majoria de factors de limitació són considerats molt i bastant importants i condicionants alhora de realitzar aquesta activitat. De tots els factors destaquen la seguretat i la responsabilitat civil del professor ja que per la majoria de professors són molt limitants. Això es pot atribuir a la falta d'informació que tenen d'aquesta activitat, ja que com comenta Sáez (2010), pot causar inseguretat i que ho vegin com una activitat perillosa quan en realitat no ho és tant.

S'ha de dir que els resultats dels factors de limitació de l'escalada expliquen la poca pràctica en els instituts, ja que és l'activitat on els factors de limitació són més importants pels professors.

Pel què fa al senderisme, (gràfic 18) comentar que passa el mateix que en l'orientació, ja que per la majoria de professors els diferents factors de limitació són "gens" o "poc importants. Tot i això el senderisme esdevé l'activitat que els factors de limitació influeixen menys (menys que l'orientació). Aquest fet es contradiu amb el gràfic 14 (continguts d'AMN que es donen a EF) ja que no és el més treballat a les classes però sí que és el que els factors de limitació influeixen menys. Això demostra que no perquè una activitat tingui menys factors de limitació es treballarà més que una altre.

El gràfic 19, que ens mostra les diferents variables dels factors de limitació de la BTT podem veure que aquests esdevenen força importants, per tant condicionen la pràctica d'aquesta activitat. Els factors que condicionen més són la responsabilitat civil i la seguretat de l'alumne. Això es pot atribuir a què quan es realitza una sortida en BTT en el professorat l'hi és molt difícil controlar tot el grup ja que en qualsevol moment es pot patir una caiguda. D'altre banda, la formació del professor esdevé la menys condicionant ja que la majoria de professors creuen que és "gens" i "poc" important. Això té molt a veure amb els amb el gràfic que mostra els coneixements dels professors ja que molts d'ells tenen coneixements amb aquesta activitat.

Com a última activitat trobem la d'esquí (gràfic 20), on si l'analitzem bé podem veure que els factors de limitació es poden dividir en dos grups:

- Per una banda la seguretat de l'alumnat, la formació del professor i la responsabilitat civil del professor. En aquest tres factors les respostes de "gens", "poc" i "bastant" tenen un percentatge força similar, de manera que podem extreure'n que no suposen una gran limitació pel professorat.
- Per altre banda, l'horari de classes, les dificultats d'organització i les limitacions del centre. Aquests tres factors resulten ser molt importants alhora de practicar l'esquí, ja que la resposta de "molt" important és la que té un percentatge més elevat.

Davant d'aquesta diferència, hom l'atribueix a què en la majoria de casos que es dur a terme aquestes activitats, es fa en pistes d'esquí, on la responsabilitat cau en els monitors que es contracten i en el segur que es paga. A més els professors no solen fer la sessió i d'aquesta manera es despreocupen d'aquests factors de limitació. No obstant, el fet d'haver d'anar a esquiar a les pistes d'esquí un o més dies fa que sigui difícil d'organitzar-ho. A més l'horari d'EF fa que sigui molt difícil realitzar-ho dins les sessions. També cal comentar que pel centre suposa un esforç important.

D'aquesta manera es pot justificar que hi hagin uns factors més limitants que uns altres.

M'agradaria destacar que els resultats dels diferents factors de limitació respecte a les diferents activitats tenen molt a veure amb l'estudi de Peñarrubia et al. (2011) on l'escalada és el contingut que presenta més dificultats pel professorat, mentre que el senderisme el que menys.

Com a últim, comentar que les taules 1 i 2, pretenen sintetitzar l'informació dels factors de limitació. En elles es pot veure com l'escalada, la BTT i l'esquí són les activitats on hi ha un alt percentatge de professors que considera "molt" important els diferents factors, mentre que l'orientació i el senderisme són les activitats amb més percentatge de professors que creuen "gens" importants els diferents factors de limitació. A més es pot veure clarament com el factor de limitació més important per part dels professors que han participat en l'estudi és el de responsabilitat civil, seguit de l'horari de pràctica i seguretat. El factor de limitació menys important esdevé la poca formació de professorat.

7. Conclusions

Per tal d'iniciar les conclusions del present estudi voldria destacar que aquest tipus d'estudi no tenia precedents a la comarca d'Osona. D'aquesta manera es pot afirmar que és la primera recerca que tracte el desenvolupament del bloc de continguts de les activitats al medi natural a les classes d'Educació Física en aquesta comarca. També cal esmentar que l'investigació en aquest camp a nivell Català és molt mínima i no es té constància de cap estudi que ho aprofundeixi.

Un altre tema que m'agradaria destacar és l'importància de l'informació que s'ha obtingut, ja que tot i ser una mostra reduïda, a comptat amb la participació de més d'un 90% del professorat de la zona estudiada aportant unes dades totalment significatives. D'aquesta manera s'ha establert una base que més endavant pot ser traslladada en una mostra de professors més nombrosa.

Referent a l'informació que s'ha pogut extreure en els diferents apartats de l'estudi, a continuació exposaré les conclusions més destacables.

En primera instància comentar que els centres educatius de la zona estudiada tenen una situació privilegiada alhora de practicar les activitats al medi natural, ja que la gran majoria d'aquests tenen un espai al costat o proper on poder practicar aquestes activitats. No obstant, la majoria de professors asseguren tenir poc material i instal·lacions per practicar-les.

Pel que fa a les característiques dels professors, la gran majoria porten molts anys exercint de professors d'Educació Física i referent als coneixements específics en activitats al medi natural destacar l'orientació i el senderisme com els esports que en tenen més coneixements.

En relació a la practica d'aquest bloc de continguts a les classes d'EF, destacar que la gran majoria del professorat les dur a terme a les seves programacions. Trobem un total del 86% que ho treballen respecte a un 14% que no. Respecte a aquestes dades, comentar que els professors que les treballen són molts comparats amb altres estudis que s'han fet. També s'ha de destacar que la majoria dels professors les treballen dins d'Unitats Didàctiques i dins les pròpies sessions d'EF.

No obstant, si analitzem bé les dades podem veure que aquesta pràctica no és tant elevada com sembla. Per una banda, s'ha pogut veure que per la majoria dels professors és el bloc de continguts menys treballat i referent a la freqüència de pràctica un 68% dels professors que ho treballen només ho fan un cop a l'any. Això demostra que la pràctica és força baixa. D'altre banda m'agradaria destacar una dada

que ens aporta molta informació al respecte, aquesta és la dels cursos que els professors treballen aquestes activitats. S'ha de dir que molts dels professors que treballen aquestes activitats no ho fan amb tots els cursos on realitzen classes, d'aquesta manera es pot veure com el percentatge de pràctica de les AMN disminueix considerablement. Els resultats d'aquesta dada ens diuen que un 33% del total dels cursos on s'ha realitzat aquest estudi no realitzen cap mena d'activitat al medi natural, suposant una tercera part de tot l'alumnat. D'aquesta manera queda reflectida la poca pràctica d'aquestes activitats en els centres educatius.

Seguint amb la practica d'aquestes activitats a les classes d'Educació Física destacar que els continguts que es donen més són els d'Orientació i Senderisme amb una gran diferència amb la resta. Aquestes dades demostren que els continguts que es donen són força reduïts. Cal dir que aquestes dades tenen molta relació amb el coneixements dels professors, ja que treballen aquelles activitats que dominen millor.

Pel què fa als factors de limitació, comentar en primera instància que el 62% dels professors creu que és difícil introduir aquestes activitats a les classes d'EF. Això demostra i en pot justificar la poca pràctica.

Com a dades més significatives podem destacar que en el senderisme i l'orientació els diferents factors de limitació no condicionen la seva practica, ja que la majoria de professors els troba poc condicionants. Aquest fet es veu traslladat en els centres ja que són els continguts més treballats. Per tant es pot veure com les activitats que es treballen més són les que els factors de limitació són menys importants i les que els professors en tenen més coneixements.

Per altre banda aquesta relació entre pràctica i factors de limitació va molt lligada amb les altres activitats, ja que com més elevats són els valors dels diferents factors de limitació, més en disminueix la pràctica. D'aquesta manera es pot veure com l'esquí i la BTT tenen uns valors més alts que el senderisme i l'orientació pel què fa a la importància dels diferents factors de limitació. Pel què fa a l'escalada, és l'activitat que els professors troben més limitant i resulta ser la menys practicada. Respecte a aquest fet crec que molts professors al no tenir gaires coneixements sobre aquesta activitat troben els diferents factors de limitació més condicionants que un professor que coneix bé l'activitat.

Com a última conclusió referent als factors de limitació, comentar que el factor de limitació de la responsabilitat civil del professor resulta ser el més condicionant alhora de desenvolupar les activitats, ja que el fet de recaure la responsabilitat en el professor

en el cas que algun alumne es faci malt pot fer tirar enrere alhora de fer certes activitats.

Un altre factor de limitació que resulta ser molt condicionant és el de l'horari de classe, ja que el fet de practicar aquestes activitats en entorns naturals i per tant fora del centre escolar suposa una dedicació de temps més gran que les activitats que es poden fer en el centre.

Pel que fa al factor menys condicionant, trobem el de la formació del professorat, ja que en la majoria d'activitats no suposa una limitació alhora de practicar-les. Això s'explica ja que com hem pogut veure anteriorment els professors asseguren tenir coneixements sobre aquestes activitats. Pel contrari, en el cas de l'escalada en què els professors no tenien gaires coneixements ho assenyalen com l'activitat més influenciada per aquest factor.

D'aquesta manera les valoracions dels professors respecte els diferents factors de limitació justifiquen la poca pràctica d'aquestes activitats.

Per tal d'anar tancant aquest estudi retrocedirem a l'inici de la recerca on es van plantejar els objectius i les hipòtesis per tal de veure si s'han complert o no. Referent als objectius, penso que s'han complert tots ja que s'ha pogut analitzar a fons les possibilitats dels centres i la formació del professorat en relació al medi natural, s'ha comprovat el tipus de desenvolupament curricular d'aquest bloc d'activitats, així com les activitats que es realitzen i finalment s'han analitzat els diferents factors de limitació.

Referent a les hipòtesis, comentar que per una banda s'ha confirmat la poca pràctica que hi ha als centres educatius. Per altre banda i referent a l'hipòtesi que les AMN no es desenvolupen correctament s'ha vist que es treballen prou bé ja que la majoria dels que les treballen ho fan dins les classes d'Educació i dins d'Unitats Didàctiques, però per contra, la freqüència de pràctica és reduïda i es treballen pocs continguts. Com a últim s'ha confirmat que els factors de limitació condicionen molt la pràctica d'aquestes activitats.

D'altre banda, m'agradaria comentar les limitacions que m'he trobat en aquest estudi. Per una banda, destacar que el fet d'estudiar el tractament que fa el professorat respecte aquest bloc de continguts, fa que hi hagin alguns professors que siguin una mica reticents alhora de voler cedir certa informació, ja que hi pot haver el cas d'algun professor que no hagi exposat la realitat sobre aquesta pràctica. Per altre banda, comentar la dificultat del procediment que he seguit, ja que he hagut de recórrer tots els centres on passava les enquestes i en el cas de què aquest estudi es pogués fer

en una mostra més gran s'hauria de buscar algun altre sistema. També m'agradaria destacar que he disposat de poc temps per realitzar l'estudi ja que ho havia de combinar amb les classes i la feina. Com a últim comentar que és un tema poc treballat del qual en manca força bibliografia. Tot i això he fet una recerca força exhaustiva que m'ha permès trobar la informació necessària.

Ja per finalitzar, comentar que personalment estic força content d'haver realitzat aquest estudi ja que era la primera vegada que feia una recerca d'unes característiques similars de manera que m'ha aportat els coneixements necessaris per aprendre la manera de realitzar una investigació quantitativa. Per altre banda el fet de treballar el tema de les activitats al medi natural en l'Educació Física m'ha fet adonar que són molt útils però que no es treballen massa. D'aquesta manera com a futur professor intentaré introduir-les a les classes tant com sigui possible i que d'aquesta manera els alumnes puguin descobrir l'interessant i atractives que poden arribar a ser.

8. Bibliografia

BAENA, Antonio; BAENA, Susana; *Tratamiento didáctico de las actividades físicas organizadas en el medio natural, dentro del área de educación física*. [en línea]. Revista Digital: 2003, nº61 [data de consulta: 4/04/2014]. Disponible a: <http://www.efdeportes.com/>

BAENA, Antonio; FERNÁNDEZ, Raúl; SERRANO, Juan Manuel. *Elaboración de una carrera de orientación para la Educación Física en Sierra Nevada*. Retos. Nuevas tendencias en Educación Física, Deportes y Recreación, 2014, núm. 25, pàg. 136-139.

DELGADO, Miguel Ángel; MANZANO, José Ignacio; SÁENZ-LÓPEZ, Pedro; SICILIA, Álvaro. *El desenvolupament curricular de l'Educació Física a Primària i Secundària: una anàlisi des de la perspectiva del professorat*. Apunts. Educació Física i Esports, 2009, núm. 98, pàg. 23-32

FERNANDEZ, Javier. *La grimpada i l'escalada: continguts del bloc d'activitats en el medi natural fàcilment aplicables dins el marc escolar*. Apunts. Educació Física i Esports, 2000, núm. 62, pàg. 27-31

FUNOLLET, Feliu. *Propuesta de clasificación de las actividades deportivas en el medio natural*. Apunts. Educació Física i Esports, 1995, núm. 41, pàg. 124-129.

FUNOLLET, Feliu. *Les activitats a la natura com a bastiment d'una educació física activa i eficaç*. Apunts. Educació Física i Esports, 1989, núm. 16-17, pàg. 81 a 85.

GRANERO, Antonio. *Una aproximación conceptual y taxonómica a las actividades físicas en el medio natural*. [en línea]. Revista Digital: 2007, nº107 [data de consulta: 28/03/2014]. Disponible a: <http://www.efdeportes.com/>

GRANERO, Antonio; BAENA, Antonio; MARTÍNEZ, Marina. *Contenidos desarrollados mediante las actividades en el medio natural de las clases de educación física en secundaria obligatoria*. Ágora para la EF y el deporte, 2010, núm. 12, pàg. 273-288

GUILLÉN, Roberto; LAPETRA, Susana; CASTERAD, Jaime (2000). *Actividades en la naturaleza*. Barcelona: INDE.

GUILLÉN, Roberto; LAPETRA, Susana; PEÑARRUBIA, Carlos. *Les activitats en el medi natural en educació física. Valoració del professorat de secundària sobre els*

principals factors de limitació per al seu desenvolupament. Apunts. Educació Física i Esports, 2011, núm. 104, pàg. 37-45.

INGLÈS, Eduard; SEGUÍ, Jordi. *La responsabilitat civil en les activitats en el medi natural a la comunitat autònoma de Catalunya. Mesures de prevenció.* Apunts. Educació Física i Esports 2012, núm. 109, pàg. 89-97

INVERNÓ, Josep. *Circulemos en bicicleta, una propuesta interdisciplinar de educación viaria.* Apunts. Educació Física i Esports, 1997, núm. 48, pàg. 92-103.

LACASA, Enrique; MIRANDA, Julián; MURO, Ignacio. *Activitats físiques a la natura: Un objecte a investigar. Dimensions científiques.* Apunts. Educació Física i Esports, 1995, núm. 141, pàg. 53-69.

LÓPEZ, Manuel; ESTAPÉ, Elisa. *Estudi dels espais esportius per a l'Educació Física. Proposta de planificació als centres escolars de la província de Lleó.* Apunts. Educació Física, 2002, núm. 69, pàg. 86-94

MÉNDEZ, Antonio; FERNÁNDEZ, Javier. *Noves tendències metodològiques en l'ensenyament de l'esquí: orientacions didàctiques per a la seva iniciació als centres educatius.* Apunts. Educació Física i Esports, 2011, núm. 105, pàg. 35-43

OLIVERA, Javier. *Escenaris i ambients de l'educació física.* Apunts. Educació Física i Esports, 2011, núm. 103, pàg. 5-8

PINOS, Martín (1997). *Actividades físico deportivas en la naturaleza.* Madrid: Gymnos Editorial Deportiva.

PINOS, Martín (1997). *Actividades i juegos de Educación Física en la naturaleza.* Madrid: Gymnos Editorial Deportiva

SAÉZ, Jesús (2008). *El diseño de las actividades en el medio natural en el nuevo currículo de educación secundaria obligatoria a partir de la ley orgánica de educación (LOE).* Ágora para la EF y el deporte, 2008, núm. 7-8, pàg. 99-124.

SÁEZ; Jesús (2010). *La formación del profesorado de Educación Física de ESO en Andalucía en relación con las actividades en el medio natural.* Huelva: Universidad de Huelva

SALLAN, Carles. *Orientació a peu i en bicicleta. un mitjà per treballar l'orientació al medi natural i alhora promocionar la utilització de la bicicleta a l'eso*. Apunts. Educació Física i Esports, 2002, núm. 69, pàg. 96-103.

SANTOYO, Ferran (2001). *L'esport d'orientació en el sistema educatiu*. Barcelona:FCOC-ECCO

Servei d'Ordenació Curricular (2010). *Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació.

VILADOT, Josep. L'esqui alpi. *Un complement per a les classes d'educació física*. Apunts. Educació Física i Esports, 1989, núm. 18, pàg. 40-46.

VALERO, Alfonso; GRANERO, Antonio; GÓMEZ, Manuel; PADILLA, Francisco A.; GUTIÉRREZ, Héctor. *Diferentes propuestas para la enseñanza de la orientación a nivel escolar: orientación en el aula de educación física, orientación urbana y orientación subacuática* Apunts. Educación Física y Deportes. 2010, núm.º 99. Pàg. 34-46.

ZABALA, Mikel; VICIANA, Jesús; DALMAU, José M.; GARGALLO, Esther. *Modelo de unidad didáctica para Educación Física: un ejemplo integrado de juegos y deportes y actividades en el medio natural como vehículo de iniciación deportiva*. [en línea]. Revista Digital: 2003, nº64 [data de consulta: 28/03/2014]. Disponible a: <http://www.efdeportes.com/>

Agraïments:

En últim lloc, voldria mostrar unes paraules d'agraïment a aquelles persones que han col·laborat amb la realització del Treball Final de Màster.

En primer lloc agrair a tots els professors dels 18 centres educatius la seva participació i col·laboració en aquest estudi ja que van tenir la paciència de respondre les diferents preguntes de l'enquesta i que sense ells aquest estudi no hauria estat possible.

En segon lloc agrair la col·laboració de la Xantal Borràs (tutora del treball), per ajudar-me i guiar-me al llarg de l'estudi.

Per tant, un fort agraïment a totes aquestes persones.

Annexes:

Enquesta pels professors sobre les activitats al medi natural en l'Educació Física:

1. Quants anys fa que et dediques a la professió de professor d'Educació Física:

De 0 a 2 anys De 3 a 6 De 6 a 10 + de 10

2. Quina tipus de plaça ocupes

Interi/ Temporal Fix

3. Tipus de centre a on treballes

Privada Publica Concertada

4. El centre disposa d'instal·lacions per realitzar activitats al medi natural (espai natural dins el centre, rocòdrom, espatlles, etc.)

Si No Poc

5. El centre disposa de material per realitzar activitats al medi natural?(cordes, fites, entre d'altres)

Si No Poc

6. Proximitat del centre a un espai on poder realitzar activitats al medi natural

Està al costat Està a prop Està lluny

7. Cursos de la ESO en què treballes com a docent.

1er 2on 3er 4rt

8. Indica de més a menys la freqüència en què realitzes els diferents blocs de continguts? (marcar de 1 a 4, 1 al que realitzes més i 4 al que menys)

Activitats al medi natural Jocs i esports Expressió corporal

Condició física i salut

9. Tens experiència i coneixements en les següents activitats al medi natural?

(Marca la/les opcions que tinguis experiència i coneixements)

Escalada/ràpel Orientació Btt Esquí Senderisme Altres

10. Treballes el bloc d'activitats al medi natural a les classes d'Educació Física?

Si No

11. Indica en quina freqüència (anual) realitzes activitats al medi natural a les classes d'Educació Física?

Una vegada al mes Una vegada al trimestre Una vegada a l'any

11.2. Indica les sessions o dies que hi destines

1 dia 2 dies 3 dies + de 3 dies

12. Com treballes les activitats al medi natural (marcar 1 o 2 opcions)

Dins d'una Unitat didàctica Sessió o sessions puntuals

13. A on les treballes? (marcar 1 o 2 opcions)

Dins les classes d'EF En activitats complementàries (setmana d'esquí, acampada, sortida d'un dia, etc.)

14. Amb quins cursos realitzes aquest tipus d'activitats?

1er 2on 3er 4rt

15. Quins tipus d'activitats al medi natural realitzes a l'assignatura d'Educació Física? (marcar la o les activitats que realitzis)

Escalada/ràpel Orientació Btt Esquí Senderisme Altres

16. Creus que és difícil incorporar les activitats al medi natural a les classes d'Educació Física?

Si No

17. A continuació s'exposen 6 factors que fan que sigui difícil poder realitzar les diferents activitats al medi natural a l'assignatura d'EF. Valora cadascun dels factors de limitació segons si el trobes molt, bastant, poc o gens condicionant alhora de dur a terme les següents activitats: (marca l'opció que trobis més idònia de cada factor).

Orientació:

<i>Seguretat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Poca formació professorat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Responsabilitat civil del professor:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Horari classes:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Dificultats d'organització:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Limitacions del centre escolar:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐

Escalada/ràpel

<i>Seguretat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Poca formació professorat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Responsabilitat civil del professor:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Horari classes:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Dificultats d'organització:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Limitacions del centre escolar:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐

Senderisme

<i>Seguretat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Poca formació professorat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Responsabilitat civil del professor:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Horari classes:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Dificultats d'organització:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Limitacions del centre escolar:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐

Btt

<i>Seguretat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Poca formació professorat:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐
<i>Responsabilitat civil del professor:</i>	<i>Gens</i>	☐	<i>Poc</i>	☐	<i>Bastant</i>	☐	<i>Molt</i>	☐

Horari classes: Gens Poc Bastant Molt

Dificultats d'organització: Gens Poc Bastant Molt

Limitacions del centre escolar: Gens Poc Bastant Molt

Esquí

Seguretat: Gens Poc Bastant Molt

Poca formació professorat: Gens Poc Bastant Molt

Responsabilitat civil del professor: Gens Poc Bastant Molt

Horari classes: Gens Poc Bastant Molt

Dificultats d'organització: Gens Poc Bastant Molt

Limitacions del centre escolar: Gens Poc Bastant Molt

